פולע טאבעלע פון דער מלוכה־לאטעריע—זעה 7־טע זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 65 | Łódź, Wtorek, 16 marca 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כ״ח אדר תרצ״א | № 65

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

שאקאלאד וקאקא „אנגלאס"

שוץ-מארק

שוץ-מארק

בעזה״י יום ג׳, ב׳ שבט תרצ״א.

תעודת הכשר לחג הפסח

הנני מאשר בזה, כי בית החרשת לעשיית שאקאלאד וקאקא תחת השם

„אנגלאס"

— של הפירמא — „אנגלא־אזיאטיק" בעלת הפירמא הנודעת לשם **„וו. וויסאצקי ושותפיו"**

נמצא בפה דנציג־אליווא, הוא עומד תחת השגחתי וכל החומר הדרוש לעשיית שאקאלאד כמו: תופיני הקאקא, סוכר וחלב יבש של בהמות טהורות נזהר בכל דבר של חשש ח״מוץ ואיסור. החלב יבש נתקבל מאמשטרדם בהכשר של הרב אב״ד שליט״א. השאקאלאד עשוי אריח אריח, בלתי ממולא ואין בו שום נוזל אחר. החדרים נקיים מכל חמץ, גם הפועלים אינם אוכלים שמה, והקונטרולה היא ע״י איש נאמן לזה. על כן הנני מעיד שהשאקאלאר והקאקא של פסח של הפירמא „אנגלאס" עם חתימתי הם כשרים בלי שום חשש כלל.

הבא על החתום פה דנציג

יעקב מאיר סגלוביץ החופ״ק דנציג

מחבר ספרי „מאסף דרושי"

בן הרב הגאון ר׳ חיים זצ״ל מווילנא

(מקום החותם)

הננו מאשרים בזה שהפבריקא לעשיית שאקאלאד וקאקא תחת השם „אנגלאס" של הפירמא „אנגלא־אזיאטיק" בעלת הפירמא וו. וויסאצקי ושותפיו בדנציג נמצאת תחת השגחה מעולה של הרב הגאון ר׳ יעקב מאיר סגלוביץ שליט״א אבד״ק דנציג, וכל אחב״י יכולים לתמוך על היוצא מהפבריקא הנזכרת בהכשר הרב הנ״ל בלי שום חשש על ימי חג הפסח הבע״ל.

יום ג׳, ב׳ שבט תרצ״א.

בוועד הרבנים לערת ווארשא.

יין כשר לפסח!

אויב איהר האט נאך נישט געטרונקען דעם בעוואוסטען ראזינען־וויין „פראגרעס № 7"

דאן איבערצייגט אייך, אז איהר בערויבט אייך און אייער פאמיליע הואה צו האבען פון גוטען וויין, וואס קאסט זעהר ביליג.

צוליב א רעקלאמע פערקויפען מיר

א פלאש פון ¼ ליטער גע־מען ראזינען־וויין № 7

נאר 65 גראשען

א באטישקע דעם זעלבען נומער

1.50 זל.

צו דער בעקוועמליכקייט פון ג׳ פובליקום בעקומט מען אויך דעם וויין „פראגרעס" № 7 ביי

ח. בלאנקעט גלובנא 69

אלע סארטען וויינען פון דער פירמע „פראגרעס" איז צו בעקומען אויף פסח, א חוץ נאר די ¼ ליטערדיגע צו 65 גראשען.

וויין־ און מעהד־פאבריק

מיט אכטונג — פירמע **„פראגרעס"**

אלטער מארק 2, טעל. 184-82.

1780

בעמערקונג: ביי אונז בעקומט מען רויט־וויין פריי פון צוקער

מאשין־מצות ווילענסקע

א שאכטעל גפאקט נעטא 2 קילא.

בעמערקונג: די מצות זענען גאנץ און געבאקען פון לוקסוסאווע מעהל ווי אויך מצה־מעהל דאסזעלבע.

קויפט נישט פריהער ביז איהר וועט בעזיכען מיין געשעפט אויף **לאגעווניצקא 1/5**

אין די געוועלבער פון גינזבורג׳ס פלאץ

מ. טאביאס

1786

בעקאנטמאכונג.

דער ניי־ערעפענטער **„קאפע־צענטראל"**

זאוואדזקא 14

מאכט דערמיט בעקאנט, אז עס ווערען ארויסגעגעבען מילכיגע פרישטיק און אווענט־ברויט פון 4 גענג פון **80** גראשען

ווי אויך כשר׳ע געשמאקהאפטע **מיטאגען** פון **1.50**

אויף פערלאנג ווערט אויך אהיים געשיקט מיטאגען. עס ווערען אנגענומען בעשטעלונגען אויף בעלער און באנקעטען. אלס צו מעסיגע פרייזען.

„Café Central"

זאוואדזקא 14, טעל. 192-69. אינה.: פ. לעסלאו

Dr. med. J. M. BARCINSKI

רענטגען־אינסטיטוט

הייל־בעהאנדלונג פון בייזע געשווילעכצען (ראק) רענטגען און פאטאגראפיעס־דורכלייכטונגען אויף׳ ארס און אין די וואוינונגען פון די קראנקע.

אויפנאהמס־שעה׳ן פון 5—8 אווענד.

11. ליסטאפאד 20, טעל. 214-50

DR. MED. H. LUBICZ

אפ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנק.

אויף **צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32**

עמפפאנגס־שעה׳ן 8—10, 12—2, און 5—8 אנטאג און יו״ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל

מאשין־מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה־מעהל, אייער־פערפעל און סוכארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט־בעקאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער **צוקערניע**

נ. וויינבערג

38 פיעטריקאווער 38

:-: טעל 143-82 :-:

בעמערקונג! פון 15־טען ד. ח. וועט מען שוין בעקומען **פסח׳דיגע מצות**

טוך־ און קארט־געשעפט

HERMAN OŁOSKI

לאדז, נאוואמיעסקא 3 טעל. 114-92, פראנט, 2־טער שטאק

עמפפעהלט צום קומענדען סעזאן דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע

דאמען־ און הערען־שטאפע

ווי: לאדזער, טאמאשאווער, ביליצער און אויסלענדישע אויסארבייטונגען

בעסטע קוואליטעט! / נייעסטע מאדע! / פאבריקס־פרייזען! / הורט און דעטייל!

רעגירונגס-בעשטעלונגען פאר לאדז

קיין לאדז זענען נעכטען געקומען דעלעגא. טען פון האנדעלס-און אינדוסטריע-מיניסטעריום פון ארבייטס-מיניסטעריום און פון אייניגע דעפארטא-מענטען.

די דעלעגאטען האבען אפגעהאלטען קאנפע-רענצען מיט וואיעוואדע יאשטשאלט און היינט וועלען זיי קאנפערירען מיט די אינדוסטריעלער-פערבאנדען און מיט די פראפ. ארבייטער-פעראיי-נען.

עס האנדעלט זיך וועגען מאכען אין לאדז גרעסערע רעגירונגס-בעשטעלונגען.

פארשטעהער פון י.ט.א. אויף א בעזוך אין יודישען קאלא

ווארשא, 15 (יט.א.) דער דירעקטאר פון יט"א יעקב לאנדא אין דער בעגלייטונג פון לייטער פון לאנדאנער ביורא ה' סמאלאר און לייטער פון יט"א-ביורא אין פוילען ה' מאנעס, זענען היינט אויפגענומען געווארען אין יודישען סיים-קאלא.

דער פארזיצער פון יודישען קאלא דעפ.

ד"ר טאהן האט בעגריסט די פארטרעטער פון יט"א און האט אנגעוויזען אויף די גרויסע פער-דינסטען, וואס יט"א האט פאר'ן יודישען כלל.

קלאנגען וועגען דימיסיע פון יוסטיץ מיניסטער

ווארשא, 16 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) עס קורסירען קלאנגען, אז דער יוס-טיץ-מיניסטער מיכאלאווסקי זאל גראפ אין דימיסיע אויף זיין ארט זאל קומען צאר.

טראגישער זעלבסטמארד פון א יודישער פרוי אין ווארשא

ווארשא, 16. (טעלעפאניש) אויף נאוואליפיע נומ' 43 האט זיך ארונטערגעווארפען פון 4. שטאק די 63 יעהריגעביילע מיהל און איז אויפ'ן ארט דערהרג'עט געווארען.

די סיבה פון טראגישען זעלבסטמארד איז נויט און אויך צוליב דעם, וואס זי האט נישט געקאנט איבערטראגען די בושה, וואס איהר 19-יעהריגע טאכטער האט, צוליב נויט, געגומעי האנדלען מיט איהר קערפער.

דעפוטאט גרינבוים בילדעט אנ'אייגענע פראקציע

ווארשא, 16. (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) היינט קומט פאר א זיצונג פון יו-דישען קאלא.

אויפ'ן סדר היום שטעהט די פראגע וועגען קאנפליקט מיט'ן דעפ. גרינבוים, מ'שמועסט, אז די קאלא האט בדעה אויסצושליסען דעם דעפ. גרינ-בוים פון קאלא.

נעכטען האט אבער דעפ. גרינבוים געמאלדען, אז ער בילדעט אנ'אייגענע פראקציע, ווי מ'שמועסט זאל דעפ. ראזענבלאט געהען צוזאמען מיט'ן דעפ. גרינבוים.

געזעץ-פראיעקט וועגען צאלען פאר דאקטוירים און רפואות אין דער קראנקען-קאסע

ווערט שוין אריינגעטראגען אין סיים

ווארשא, 16. (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) אין סיים ווערט אריינגעטראגען א געזעץ-פראיעקט וועגען צאהלען פאר דאקטוירים און רפואות אין דער קראנקען-קאסע.

לויט'ן פראיעקט זאל יעדער פערזיכערטער, וועלכער פערדינט ביז 400 זל. א חודש צאהלען 50 גר. פאר א דאקטוירישען וויזיט און פון מעהר ווי 400 זל. א חודש — 1 זל. פאר א וויזיט. פאר מעדיצינען זאל געצאהלט ווערען 15 פראצענט פון דער סומע, וואס די מעדיצין קאסט.

צוזאמענפאהר פון סוחרים-פעראיינען אין ווארשא

ווארשא, 16. (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) אונטער'ן פארזיץ פון סענ. שערע-שעווסקי איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון פֿא-פיהרער און יוריסטען פון פראווינצער צענטראלעס פון סוחרים-פעראיינען.

עס זענען בעהאנדעלט געווארען פראגען וועגען שטייערן, רעגולירען די האנדעלס בעצי-הונגען, אויסווארצלען שעדליכע קאנקורענצען און נארמירען די בעציהונגען צווישען הורט און דעטייל

פעראייניגונג פון „צענטאז" יעאס, „טאז", און „ארט"

קראקא, 16 (טעלעפאניש) אין יודישען אקאדעמישען הויז איז פארגעקומען, ביי דער אנוועזענהייט פון פארשטעהער פון דער מאכט און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, די פייערליכע פעראייניגונג פון „צענטאז", „יעאס", „טאז" און „ארט".

מיסברויכען אין דער ווארשא-ווער דיסקאנטא-באנק

ווארשא, 16 (טעלעפאניש) א רעוויזיע האט פעסטגעשטעלט, אז עס זענען טאקי פארגע-קומען מיסברויכען אין דער ווארשאווער דיסקאנטא-באנק. עס ווערט געפיהרט די ווייטערדיגע אויס פארשונג.

10 יאהר קאנסטיטוציע

ווארשא, 16 (טעלעפאניש) היינט דעם 17 מערץ ווערט די קאנסטיטוציע אין פוילען 10 יאהר אלט.

סענאט-קאמיסיע ראטיפיצירט

דעם פויליש-דייטשען האנדעלס-טראקטאט

ווארשא, 16 (טעלעפאניש) די אויסערן-קאמיסיע ביים סענאט האט ראטיפיצירט דעם פוי-ליש-דייטשען האנדעלס-טראקטאט.

וועגען נייע לאסטען אויפ'ן בירגער

האט דער פינאנץ-מיניסטער נעכטען גערעדט אין סיים

רעגירונג וועט אפקויפען די שטחים פון דער לאדזער פאבריקס-באהן

ווארשא, 16. (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) אויף דער נעכטיגער סיים-זיצונג איז בעטראכט געווארען אין דער דריטער לעזונג די נאוועלע צום געזעץ געגען אלקאהאל.

די נאוועלע איז אנגענומען געווארען.

ביים בעטראכטען די עמעריטור-פראגע האט גע נומען א ווארט דער פינאנץ-מיניסטער מאטושעווסקי וועלכער האט געזאגט, אז ער טראגט אריין אין סיים א פראיעקט צו פערגרעסערען דעם עמעריטור אפצאהל פון בעאמטע. דער דאזיגער אפצאהל וועט אריינברענגען דער מלוכה נייע 20 מיליאן זל.

„איך ווייס — האט דער מיניסטער געזאגט, אז מען וועט שטעלען א ווידערשטאנד דעם נייעם פראיעקט, איך דערקלער אבער, אז דאס איז נישט דער איינציגער געזעץ-פראיעקט פון דעם ענין. די רעגירונג וועט נאך אריינטראגען אנדערע ענד-ליכע פראיעקטען, וואס וועלען אויך נישט אויס-נעמען ביים עולם. די נייע פראיעקטען וועלען זיין, אדער א נייע לאסט אויפ'ן בירגער, אדער וועט פערלייכטערען די התחייבות'ן פון דער מלוכה לגבי דעם בירגער.

איך ווייס, אז מען וועט האלטען רעדעס וועגען ארימען שטייער צאהלער, אדער וועגען פערקויפען פוילען. איך דערקלער אבער, אז פון די אלע געזעצען וועט די רעגירונג זיך נישט צוריקציהען, ווייל זיי זענען נויטיג און וויכטיג פאר דער מלוכה.

עס האט זיך דאן ענטוויקעלט א דעבאטע בעת וועלכע עס איז אויך ארויסגעטראטען דעפ. ראטענ-שטרייך, וועלכער האט געזאגט, אז מען דארף נישט ארויפלעגען קיין נייע שטייערן אויף בעאמטע, נאר פערקלענערען די צאהל בעאמטע.

דער עמעריטור-געזעץ איז אנגענומען גע-ווארען אין דער 2. און דריטער לעזונג.

עס איז אויך אנגענומען געווארען דער פרא-יעקט די רעגירונג זאל אפקויפען די שטחים פון דער לאדזער פאבריק-באהן.

אויף דער נאכמיטאג-זיצונג איז געקומען צו א שארפע דעבאטע ארום דער פראגע וועגען שפיצע פאר געוו. פאליטישע ארעסטירטע, וועלכע זענען וועטעראנען פון דער ארבייטער-בעוועגונג.

„גומערוס קלויזוס" פאר אויסלענדישע מעדיצין-סטודענטען אין פראנקרייך

בוקארעשט (יט"א) דער דעקאן פון דער מעדיצינישער פאקולטעט אויף דעם בוקארעשטער אוניווערזיטעט האט בעקומען פון דער פאריזער מעדיצינישער פאקולטעט א בריף, אין וועלכען עס ווערט געזאגט צוו. אנד.:

אין איצטיגען מאמענט שטודירען אויף דער פאריזער מעדיצינישער פאקולטעט 511 רומענישע סטודענטען. 436 פון זיי בעאנשפרוכען צו בעקומען דאס דיפלאם-רעכט צו פראקטיצירען אין פראנק-רייך נאכ'ן אבסאלווירען דעם פאקולטעט. אזא צו-שטאנד קען נישט טאלערירט ווערען. דער פאקול-טעט איז דעריבער געצוואונגען אנצונעמען מיטלען געגען דעם צושטראם פו זאויסלענדער. מיר מוזען דעריבער שאפען א געזעץ, וואס זיינע בעשטימונגען וועלען אויך אונטערליגען די רומענישע סטודענטען. די פאקולטעט האט קוואליפיצירט 436 סטודענטען לויט זייער אפשטאם איז פעסטגעשטעלט, אז 20 פראצ. פון זיי שטאמען פון די נייע רומענישע פראווינצען. 85 פראצ. פון אט די אלע סטודענטען זענען פון יודישען גלויבען.

מען האט אונז מיטגעטיילט שרייבט ווייטער דאס דעקאנאט פון דער פאריזער מעדיצינישער פאקולטעט, אז דער גרעסטער טייל פון די דאזיגע יודישע סטודענטען זענען נישט קיין רומענישע בירגער, אז זיי בעזיצען נישט קיין וואהל-רעכט און האבען נישט אויסגעפיהרט מיליטער-דינסט. איז עס ריכטיג? אויב יא, וואלט אונז אויסגעקומען וועהר לייכט, נישט דערלאזען די דאזיגע סטו-דענטען. די רומענישע געזאנדשאפט אין פאריז האט די דאזיגע אינפארמאציעס נישט בעשטעטיגט.

עס בלייבט אונז דעריבער נישט קיין אנדער אויסוועג, ווי איינפיהרען א נומערוס קלויזוס פאר די יעניגע אויסלענדישע סטודענטען, וואס פרעטענ-דירען אויף א פראנצויזישען שטאטס-דיפלאם. נאך דער איינפיהרונג פון אט דעם מאסמיטעל וועלען אויף דער פאריזער מעדיצינישער פאקולטעט אויפ גענומען ווערען בלויז 20 ביז 30 רומענישע סטודענטען.

כדי דורכצופיהרען דעם אבקלייב פון די דאזיגע סטודענטען שלאגט פאר דער פאריזער מעד. פא-קולטעט צו בעשטימען א רומעניש-פראנצויזישע קאמיסיע, וואס זאל בעשטעהן פון א פארשטעהער פון דער רומענישער געזאנדשאפט אין פאריז און מעהרערע פראפעסארען פון דער בוקארעשטער און פאריזער מעדיצין-פאקולטעטען.

דעם בריף האט אונטערגעשריבען דער דעקאן פון דער מעד. פאקולטעט אויפ'ן פאריזער אוניווער-זיטעט פראפ. באלטאזאר.

דער בוקארעשטער מעדיצינישער פאקולטעט האט דעם בריף איבערגעשיקט דעם בילדונגס-מי-ניסטער קאסטאקעסקו, וועלכער האט דעם ענין ער-לעדיגט אין דעם זין, דאס ער האט אקצעפטירט דעם פארשלאג וועגען בעשטימען די דערמאהנטע קאמיסיע.

ברענגענדיג די דאזיגע ידיעה פרעגט די רומע-נישע פרעסע, צי יהאט בלויז דער בוקארעשטער מעדיצינישער פאקולטעט ערהאלטען אזא בריף, אדער דער פאריזער אוניווערזיטעט האט זיך אויך געווענדעט וועגען דעם צו די אוניווערזיטעטס-אר-גאנען אין אנדערע לענדער, פון וועלכע עס קומען קיין פראנקרייך אויף מעדיצין-סטודיען אזעלכע סטודענטען, וואס ווערען נישט אויפגענומען אויף זייערע היימישע אוניווערזיטעטען.

גע'פסל'ט די קהלה-וואהלען אין צאפאט

דאנציג, 15 (יט"א טעלעגראפיש) לויט די בעמיהונגען פון די ליבעראלען האט דער דאנ-ציגער סענאט גע'פסל'ט די וואהלען צו דער יודי-שער קהלה, וואס זענען מיט א צייט צוריק פאר-געקומען אין צאפאט. ווי בעקאנט האבען די לי-בעראלען בעת די וואהלען געליטען א פולשטענ-דיגען דורכפאל, זיי האבען דעריבער אנגעווענדעט אלע מיטלען, אז די וואהלען זאלען געפסל'ט ווע-רען.

קאלאניאל-אמט וועגען ענט-וויקלונגס-פלאן פון א"י

לאנדאן, 15. (יט"א טעלעגראפיש) דער קא-לאניאל אמט טיילט מיט, אז הגם ער איז בעהערשט מיט'ן ווילען צוצוטרעטען צו דער אויספיהרונג פונ'ם ענטוויקלונגס-פלאן פון א"י וואס איז פאר-אויסגעזעהען אינ'ם ווייס-בוך, קען ער אבער נישט צוצוטרעטען צו דעם, ביז ס'וועלען נישט אויס-פיהרליך ארומגערעדט ווערען אלע פראגען אויף די בעראטונגען וועלכע קומען פאר צווישען דער רע-גירונג מיט דער יודישער אגענץ.

אכטונג. פאבאר-פליכטיגע פון 1910!

דער חודש מאי דערנעהענט זיך. איהר דארפט זיך שוין בעשעפטיגען בעקענען מיט די נייע פאר-שריפטען וועגען מיליטער-פליכט.

די גענויסטע אינפארמאציעס און גרינדליכסטע אויס קלערונגען קאנט איהר בעקומען פאר איינציגע 50 גר ווענדעט זיך צ'ם רעכטס-פובליציסט י. אינפעלד פיעטריקאווער 31 טעגליך פון 4-6 נ"מ

הזכרה.

צו דער צווייטער שמערצליכער יאהרצייט פון אונזער אונפערגעסליכען זיהן, מאן, ברודער, שוואגער און אנקל

מרדכי סולמיערסקי ז"ל

ב"ר אברהם משה

קומט פאר אין לאקאל פון ת"ת „שומרי הדת" (נייע זארושעווסקא 18) מיטוואך דעם 18/3 ד. י., 4 א זייגער נאכמיטאג א הזכרה, צו וועלכער אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע ווערען געבעטען צו קומען.

די טרויערנדע פאמיליע

און די פערוואלטונג פון דער ת"ת „שומרי הדת"

1787

„VIENPOL" נור פון דער פירמע

FABRYKA GIĘTYCH MEBLI
„VIENPOL"
Zawadzka 5, tel. 191-20

פערלאנגט ווינער מעבעל

גאראנטירט מיט איהר שטארקייט און דויערהאפטיקייט

צו בעקומען אין אלע מעבעל-געשעפטען

פאבריקס-לאגער אויף זאוואדזקא 5

לאדז. 17 מערץ 1931

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז 17 מערץ 1931

דער „פרעמדער“
ער איז שולדיג

דורך אַ רייה פון סטאַטיסטישע ציפערען און טאַבעלען איז בעוויזען געוואָרען, אַז די איינוואַנ־דערונג אין אַמעריקא און די אויסוואַנדערונג איז נישט סתם אַ זאַך פון צופאַל. זיי ביידע, איינוואַנ־דערונג און אויסוואַנדערונג זענען אָפּהענגיג פון דעם עקאָנאָמישען צושטאַנד, אין וועלכען דאָ לאַנד געפינט זיך אין אַ בעשטימטער צייט.

אין די אַזוי גערופענע גוטע צייטען, ווען אין לאַנד הערשט נישט קיין אַרבייטסלאָזיגקייט, ווערט די צאָהל פון די איינוואַנדערער פערגרעסערט. מענשען פערלאָזען דאַן זייערע אַלטע היימען און פאָהרען אַהין וואו זיי קענען געפינען פרנסה.

אין שלעכטע צייטען, אין דער צייט פון אַנ־עקאָנאָמישען קריזיס ווערט די צאָהל פון איינ־וואַנדערער פערקלענערט, מענשען איילען זיך נישט דאַן צו פערלאָזען זייערע אַלטע היימען. אויב שוין יאָ אונטערהונגערען, איז דאָך גלייכער צו בלייבען אין דער היים צווישען אייגענע און בע־קאַנטע מענשען, איידער זיך צו וואַלגערען אין דער פרעמד.

און דאָס פערקעהרטע פאַסירט מיט דער אויס־וואַנדערונג. אין גוטע צייטען, ווען אַרבייט איז דאַ גענוג, איז די צאָהל פון די אויסוואַנדערער אַ גאַנץ קליינע, קיינער וויל נישט פערלאָזען דאָס שטיקעל ברויט, וואָס ער פערדינט. אין שלעכטע צייטען דאַגע־גען ווערט די צאָהל פון אויסוואַנדערער צוריק אין זייערע אַלטע היימען שטאַרק פערגרעסערט, וואָרום אויב שוין יאָ זיין אויף צרות, איז דאָך שוין בע־סער צו זיין צווישען אייגענע.

אַמעריקא לעבט איצט דורך אַ שווערען עקאָ־נאָמישען קריזיס. איז די פראַגע: ווי האַלט עס איצטער מיט דער אויסוואַנדערונג און איינוואַנדע־רונג? וואָס פאַר אַ ווירקונג האָבען געהאַט די נייע בעגרענצונגען און די קוואָטעס אויף דעם דערמאָהנטען עקאָנאָמישען געזעץ?

לויט דעם ראַפּאָרט, וואָס דער קאָמיסאַר פאַר איינוואַנדערונג האָט אַרויסגעגעבען פאַר דעם יאָהר, וואָס האָט זיך געענדיגט דעם לעצטען דע־צעמבער. לאָזט זיך אויס, אַז איצטער איז עס בנוגע דעם פונקט אַזוי ווי עס איז געווען פריהער. יאָ קוואָטא, אָדער נישט קוואָטא, מענשען איילען זיך נישט צו פערלאָזען זייערע היימען, ווען די צייטען אין אַמעריקא זענען שלעכטע. אין דעם פערגאַנ־גענעם יאָהר איז די איינוואַנדערונג פערקלענערט געוואָרען אויף גאַנצע 42 פּראָצענט אין פערגלייך מיט דעם פריהערדיגען יאָהר.

נישט ענגלאַנד, נישט דייטשלאַנד, און אַפילו נישט איטאַליען האָבען אויסגעפילט זייערע „קוואָ־טאס“. עס האָבען פון די דאָזיגע לענדער געקענט אַריינקומען מעהר ווי עס זענען אין דער ווירקליכ־קייט אַריינגעקומען. אין דער זעלבער צייט איז די צאָהל פון די אויסוואַנדערער שטאַרק פערגרעסערט געוואָרען.

אין פערלויף פון די לעצטע זעקס מאָנאַטען פון דעם פערגאַנגענעם יאָהר (פון יולי ביז ענ־דע דעצעמבער) זענען אין לאַנד אַריינגעקומען, שוין אַריינרעכענענדיג געסט און בעזוכער, וואָס רעכע־נען זיך נישט פאַר אימיגראַנטען, הונדערט און זי־בען און אַכציג טויזענד פרעמדע, דער חלוק איז בלויז אין צוואַנציג טויזענד נייע פרעמדע. ווען מען נעהמט דערפון אַראָפּ די אַכט טויזענד פינף הונדערט און אַכט פרעמדע, וואָס זענען אין פער־לויף פון די זעקס מאָנאַטען אַרויסגעשיקט גע־וואָרען פון לאַנד, איז די צאָהל פו זדי צוגעקו־מענע בלויז עלף און אַ האַלב טויזענד.

אינטערעסאַנט דערביי איז, אַז אין דעם מאָ־נאַט דעצעמבער איז די צאָהל פון די, וואָס האָ־בען פערלאָזט אַמעריקא געווען מיט 6500 גרע־סער, ווי די צאָהל פון די אַריינגעקומענע.

איצטער קומט אַ קלאָץ־קשיה: אויב די איינ־וואַנדערונג איז סיי ווי סיי פון זיך אַליין, צוליב עקאָנאָמישע אורזאַכען פערקלענערט געוואָרען אויף 42 פּראָצענט, און די אויסוואַנדערונג איז אין דער זעלבער צייט, שטאַרק פערגרעסערט געוואָרען — אויב דאָס איז אַזוי, און די ציפערען זאָגען קיין ליגען נישט, טאָ פאַרוואָס האָבען גראַדע איצטער די אַמעריקאַנער פאָליטיקער זיך גענומען צו די פרעמדע? זענען טאַקע די פאָליטיקער באמת איבער־צייגט, אַז די צוגעקומענע עלף און האַלב טויזענד פרעמדע האָבען צוגענומען די „דזשאָבס“ (פּאָס־טענס) פון ד יעטליכע מיליאָן אַרבייטסלאָזע?

ניין, אַזוי נאַריש זענען זיי נישט, די פּאָליטי־קער. זיי וויסען בעסער, אָבער דער פרעמדער איז אַ גוטער תירוץ. מיט דעם „פרעמדען“ קען מען שיטען זאַמד אין די אויגען פון דעם „אייגענעם“. דער פרעמדער ווערט דאָס כפרה־הינדעל. ער איז שולדיג אין אַלץ, ער רייסט אַרויס דעם לעצטען ביסען פון דעם אייגענעם, מ׳דאַרף זיך בעהמען צום פרעמדען: הבה נתחכמה לו — לאָמיר זיך בעהמען צו די פרעמדע — איז אַן אַלטער מיטעל, וואָס איז שוין געברויכט געוואָרען פון די פרעה׳ס.

אַמעריקא לעבט דורך אַ שווערען עקאָנאָמישען קריזיס. די צאָהל אַרבייטסלאָזע גרייכט אין די מיליאָנען. און אנשטאַט עפּעס צו טון פאַר די אַרבייטסלאָזע און הונגעריגע מיט דער ברייטער האַנד און מיט אַ גרויסען פערנעהם ווי עס פּאַסט זיך פאַר דעם רייכסטען לאַנד אין דער וועלט — איז אנשטאט דעם פערטומעלט מען אַ מוח מיט דעם פרעמדען. און דער עולם דער „אייגענער“ עולם בערוהיגט זיך. ער האָט אויף וועמען אויסצו־גיסען זיין ביטער האַרץ.

אין דעם פערצייטיגען רוים פלעגט מען פון צייט צו צייט בערוהיגען דעם עולם דערמיט, וואָס מען פלעגט איהם געבען אַ גלאַדיאַטאָרען־פאָרשטעלונג, מען פלעגט אויף דער אַרענע, אויף וועלכער עס האָבען זיך געפונען אויסגעהונגערטע לייבען אַרויפטרייבען עטליכע קריגס־געפאַנגענע אָדער שקלאַפען, וועלכע פלעגען מוזען פערטיידיגען זייערע לעבענס. דאָס איז געווען אַ ברוטאַלע פאָר־שטעלונג, אָבער די רוימער האָבען דערפון הנאה געהאַט און פלעגען אין זייער שמחה פערגעסען זיי־ערע אייגענע צרות.

עטוואָס ענליכעס טוען די אַמעריקאַנער פּאָלי־טיקער מיט דעם פרעמדען

א. ג.

רעפרעסיעס געגען די לענדער
וואס דערלאזען נישט דעם סאוויעטישען עקספארט
פאדערט דער אלפערבאנדישער צוזאמענפאהר פון די סאוויעטען

דער מאָסקווער קאָרעספּאָנדענט פון דער „קעלנישער צייטונג“ ברענגט עטליכע אויסצוגען פון דער רעדע, וועלכע מאָלאָטאָוו האָט געהאַלטען אויפ׳ן אַלפערבאַנדישען צוזאַמענפאָהר פון די סאָ־וויעטען אין מאָסקווע. בעריהרענדיג די בעציהונ־גען צווישען ענגלאַנד און די סאָוויעטען, האָט דער פאָרזיצער פון פאָלקס־קאָמיסאַרען־ראַט געזאָגט:

— איך מוז אויפמערקזאַם מאַכען דעם צוזאַ־מענפאָהר אויף דער נויטהוענדיגקייט אַכטונג צו געבען אויף דער ענטוויקלונג פון די געשעהעני־שען אין ענגלאַנד, אויב די קאָנסערוואַטאָרען וועט־לען קומען צו דער מאַכט וועט דער וועלט־שלום זיין אין געפאַהר, ווייל די אימפעריאַליסטישע ענגלישע קרייזען זענען די הויפּט־אָרגאַניזאַטאָרען פון דער נייער אינטערווענץ געגען ס.ס.ס.ר.

— די אויפגאַבען פון דער סאָוויעטען־רעגי־רונג, — האָט מאָלאָטאָוו ווייטער געזאָגט — איז דער קאַמף פאַר שלום, ווייל דער ערפאָלג פון פינפיאָהר פלאַן פאָדערט קודם כל פרידליכע בע־ציהונגען פון סאָוויעטען־פערבאַנד מיט די אַנדערע מלוכות און אָפּהיטען דעם אַלגעמיינעם שלום. „פּיאַטילעטקעס“ האָבען אויסגעאַרבייט פאַר זיך אויך איינינע קאַפּיטאַליסטישע רעגירונגען, אָבער די „פּיאַטילעטקע“ ווערט ביי זיי אין דער ווירק־ליכקייט פערוואַנדעלט אין אַ צוויי־יאָהריגען פלאַן פון צוגרייטען אַנ׳אינטערווענץ.

דער צוזאַמענפאָהר האָט איינשטימיג אָנגע־נומען אַ רעזאָלוציע, וואָס בעשטעטיגט פאָלקאָם די אינערליכע און אויסערליכע פּאָליטיק פון דער סאָ־וויעטען־רעגירונג. אין דער רעזאָלוציע ווערט גע־זאָגט:

דער צוזאַמענפאָהר האַלט, אַז נישט קוקענדיג אויף דער פּראָוואָקאַציע פון די אימפּעריאַליסטען, האָט די סאָוויעטען־רעגירונג בעוויזען אין די שווערע בעדינגונגען איינצוהאַלטען דעם שלום און פער־פעסטיגען די אינטערנאַציאָנאַלע לאַגע פון פער־באַנד, דער צוזאַמענפאָהר לעגט פאַר דער רעגירונג צו ענטוויקלען עקאָנאָמישע בעציהונגען מיט אַנ־דערע מלוכות, פערשטאַרקענדיג דערביי די וועהר־קראַפט פון פערבאַנד און די מעכטיגקייט פון דער רויטער אַרמעע.

דער צוזאַמענפאָהר גיט זיך אָפּ אַ קלאָרען דין וחשבון וועגען דער וואַקסענדיגער געפאַהר פון מלחמה. דער קריזיס אין די קאַפּיטאַליסטישע לענ־דער וועט זיך אַלץ פערשאַרפען אין דער צייט ווען די עקאָנאָמישע מאַכט פון סאָוויעטען־פערבאַנד ווערט אַלץ וואַקסען.

דער צוזאַמענפאָהר פאָדערט צו פערקלענערן דעם אימפּאָרט פון יענע לענדער, וועלכע קעמפען געגען סאָוויעטישען עקספּאָרט אונטער אויסרייד פון „צוואַנגס־אַרבייט“.

דער צוזאַמענפאָהר קאָנסטאַטירט מיט צופרי־דענהייט, אַז די אויספיהרונג פון פינפיאָהר־פלאַן אין משך פון די ערשטע צוויי יאָהר האָט איבער־געשטיגען די ערוואַרטונגען. די דערגרייכטע ער־פאָלגען בעווייזען די מעגליכקייט פון אויספיהרען דעם פינפיאָהר־פלאַן אין פיר יאָהר און אין איי־ניגע צווייגען פון דער אינדוסטריע אפילו אין דריי יאָהר.

דער צוזאַמענפאָהר פאָדערט פון די אויטאָרי־טעטן פון סאָוויעטען־פערבאַנד צו פערווירקליכען אין אַ 10־יאָהריגען טערמין די פאָלגענדע אויפ־גאַבע: דעריאָגען און איבעריאָגען די קאַפּיטאַלי־סטישע לענדער אין טעכנישער און עקאָנאָמישער הינזיכט.

300 מיליאן מארק
ווי האלט עס מיט די נייע גרויסע בעשטעלונגען פון די סאוויעטען אין דייטשלאנד

„נייע פרייע פּרעסע“ ברענגט געוויסע ידיעות וועגען די דייטש־סאָוויעטישע אונטערהאַנדלונגען מכוח נייע גרויסע בעשטעלונגען פון די סאָוויע־טען אין דייטשלאַנד אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן בעזוך פון די דייטשע גרויס־אינדוסטריעלער אין רוס־לאַנד.

די אונטערהאַנדלונגען צווישען בערלין און מאָסקווע זענען נאָך נישט פערענדיגט. אַזוי אַז די קלאַנגען וועגען ערפאָלג פון דער רייזע זענען שטאַרק איבערגעטריבען, יעדענפאַלס איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען, צי די גרויסע בעשטעלונגען, וועגען וועלכע עס איז גערעדט געוואָרען אין מאָסקווע, וועלען געגעבען ווערען אין יאָהר 1931.

די באָלשעוויקעס האָבען גערעדט בלויז וועגען דער פּרינציפּיעלער גרייטקייט צו געבען דייטשלאַנד בעשטעלונגען אויף 300 מיליאָן מאַרק. קיין שום אָפּמאַכען וועגען דעם זענען נישט אונ־טערגעשריבען געוואָרען, קודם כל צוליב דעם, ווייל עס זענען נאָך נישט אויפגעקלערט געוואָרען די מעגליכקייטען צו פינאַנסירען אַזעלכע גרויסע טראַנזאַקציעס, צווישענס, דערפאַר, ווייל ביי מאַכען די בעשטעלונגען וועלען די סאָוויעטען זיך ווענדען אויך צו די קאָנקורירענדיגע פירמעס.

די אונטערהאַנדלונגען, וואָס האָבען זיך אָנגעהויבען אין מאָסקווע, וועלען פאָרטגעזעצט ווערען אין בערלין, פון דער סאָוויעטישער זייט וועט זיך אין די אונטערהאַנדלונגען בעטייליגען כי־טשיק, פון דער דייטשער — פאָרשטעהער פון די ערשטאינטערעסירטע פירמעס און פון באַנק־קאָנסאָר־ציום, וואָס וועט די טראַנזאַקציעס פינאַנסירען.

מיט 50 יאהר צוריק און היינט
יובל־יאהר פון דער יודישער אימיגראציע קיין אמעריקע
רעדע פון „היאס“ פרעזידענט אויף דער קאנפערענץ פון „היאס“

ניו־יאָרק, (יט״א) דאָ איז פאָרגעקומען, ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, די 22־טע יעהרליכע קאָנפערענץ פון „היאס“. דער פרעזידענט פון „היאס“ ה׳ אברהם הערמאַן האָט אויף דער קאָנפערענץ געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט צוו. אַנד. געזאָגט:

היינטיגעס יאָהר איז אַ יובילעאום־יאָהר — עס זענען אַריבער 50 יאָהר זייט עס האָט זיך אָנ־געהויבען אַ יודישע מאַסען־אימיגראַציע פון די מזרח־אייראָפּעאישע לענדער אין די פעראייניגטע שטאַטען. עס ווערט 50 יאָהר זייט עס האָט זיך אָנגעהויבען די פּאָגראָם־כוואַליע אין רוסלאַנד. אין באַלטא איז אויסגעבראָכען דער ערשטער פּאָגראָם. דאָס איז געווען דער אָנהויב פון די מורא׳דיגסטע בגישות געגען יודען. איין פּאָגראָם איז געקומען נאָכ׳ן אַנדערען. דאַן זענען געקומען די מאַי־געזעצען, וועלכע האָבען אויף אַלע געביטען און אין אַלע ריכטונגען געדאַרפט ענטרעכטען די מיליאָ־נען יודען אין דער צאַרען־אימפּעריע.

כמעט פון די ערשטע יאָהרען אין דער גע־שיכטע פון אַמעריקא איז דאָס דאָזיגע לאַנד בע־טראַכט געוואָרען אַלס אַזאַ, אין וועלכען עס קאָנען פריי קומען אַלע געפּלאָגטע און פערפאָלגטע. עס איז געווען בלויז נאַטירליך, דאָס יודען האָבען גע־ווענדעט זייערע אויגען צו די פעראייניגטע שטאַטען אַלס צו דעם לאַנד, וואו זיי וועלען געפונען אַ רוהע־אָרט, און באמת, זיי האָבען זיך נישט ענטוישט. די טירען פון אַמעריקא זענען געווען ברייט גע־עפענט. די פרייהייטס־געטין וואָס האַלט אויפגע־הויבען דעם פלאַמענדען פאַקעל פון פרייהייט, האָט מיט אַ „ברוך הבא“ אויפגענומען די ענטרונענע. די דאָזיגע שוצלאָזע מענער, פרויען און קינדער, וואָס ענטלויפען פון מענשליכער אונמענשליכקייט, האָבען געגלויבט צו געפינען, און ווירקליך גע־פונען אין דעם דאָזיגען לאַנד די מעגליכקייטען און דעם שלום, וועלכע מען האָט זיי ענטזאַגט אין זייער געבורטס־לאַנד.

אין 1881 האָט די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג אין די פעראייניגטע שטאַטען בעטראָפען אַנ׳ערך 250 טויזענד אויף דער אַלגעמיינער צאָהל פון 45 מיליאָן. היינט לעבען אין די פעראייניגטע שטאַטען קרוב 4 און אַ האַלב מיליאָן יודען אויף אַנ׳אַלגע־מיינע בעפעלקערונג פון איבער 120 מיליאָן.

עס וואָלט ווערט געווען אָפּצושטעלען זיך אויף דער פראַגע, וואָס האָבען די דאָזיגע 50 יאָהר בע־דייט הן פאַר די יודען, הן פאַר אַמעריקא, וואָס האָבען די דאָזיגע אימיגראַנטען אויפגעטון? וואָס האָט פון זיי געוואונען אַמעריקא? מיר דענקען, אַז די תשובה אויף אָט די פראַגען איז אויפגעשריבען מיט גרויסע אותיות, נישט אויסצומעקען, אויף די בלעטער פון אַמעריקאס ענטוויקלונגס־געשיכטע. מיר זענען דאַנקבאַר פאַר דעם, וואָס אַמעריקא האָט אונז אין איהר גוטסקייט געגעבען. מיר גלויבען אויך, אַז אַמעריקא האָט אַ גרונד צו זיין דאַנקבאַר פאַר די פערשידענערליי צושטייערען צו איהר עשי־רות און איצטיגען מעמד, וועלכע האָבען זיך אויס־געדריקט אין די בעמיהונגען און קרעפטען, וואָס זענען פערוועגדט געוואָרען דורך די דאָזיגע אימי־גראַנטען און וועלכע זענען געוואָרען אַנ׳אינטער־גראַלער טייל פון די אַמעריקאַנער בור־רעזער־וואַרען.

אונגליקליכערווייזע איז היינט־צו־טאָג ענט־שטאַנען אַ לײדענשאַפטליכע בעוועגונג געגען אויס־לענדער, געגען פרעמד־געבוירענע. דאָס איז דער רעזולטאַט פון אַ וועלט־פערשפרייטער דעפּרעסיע. די פעראייניגטע שטאַטען זענען נישט קיין אויס־נאַהם. ווען די בעדינגונגען זענען שלעכט, זוכט יע־דער אַ שעיר לעזאזל, וואָס זאָל זיין שולדיג פאַר דעם בייז. אַזוי איז עס אויך אין איצטיגען קריזיס. דער שעיר לעזאזל דאַרף זיין דער אימיגראַנט. דאָס איז דאָס געשריי פון דעמאַגאָג און פון דעם אונדענקענדען מענש. אנשטאַט צו זוכען דעם יסוד פון דער צרה, פון וועלכער עס ליידט די גאַנצע וועלט, כאַפּט מען דעם ערשטען בעסטען און מען טיי־טעלט אויף איהם: אָט איז דער שולדיגער. אין אַזעלכע צייטען איז עס לייכט, אַז שלעכטע פּראָ־פּאַגאַנדע זאָל האָבען אַ האַפט. דעריבער געהט עס אַזוי לייכט מיט׳ן כסדר׳דיגען בעגרענצען די אימי־גראַציע קיין אַמעריקא. מען קען זיך אויך נישט בעוואָרענען געגען ווייטערדיגע אַרומצוימונגען.

נישט קוקענדיג אויף דעם שווערען קריזיס פון יאָהר 1930, האָט דער „היאס“ געראַטעוועט צעהנד־ליגער טויזענדער יודען. אין משך פון דעם יאָהר האָ־בען פון אייראָפּא עמיגרירט 34,803 יודען, וועלכע האָבען זיך בעזעצט אין די פעראייניגטע שטאַטען, אַרגענטינא, בראַזיליען, אורוגוואַי, קאַנאַדע, קובא, מעקסיקע, טשילי א. אַנד. אין די פעראייניגטע שטאַ־טען האָבען אימיגרירט 12.563 יודען.

לסוף בעריכטעט ה׳ הערמאַן וועגען דער פי־נאַנציעלער לאַגע פון „היאס“, וועלכע האָט געשלאָ־סען דאָס יאָהר 1930 מיט אַ דעפיציט פון 16.533 דאָלאַר.

—=III—

ארעסטירט אנטיסעמיטישע העצער אויף בוקאווינא

בוקאַרעשט, (יט״א) פּאָליציי האָט אַרעס־טירט אַ רייה אַנטיסעמיטישע רעדעל־פיהרער אין דער געגענד פון ראַדוץ (בוקאָווינא). די אַרעסטיר־טע ווערען בעשולדיגט אין פערשפּרייטען צווישען דער אָרטיגער בעפעלקערונג אויפהעצענדע אויפ־רופען און בראָשורען. געגען די אַרעסטירטע ווערט פערפיהרט אַ פּראָצעס.

ארכעאלאגישע אויסגראבונגען אין רמת־רחל

ירושלים, (יט״א) די אַרכעאָלאָגישע אויס־גראָבונגען אויפ׳ן שטח פון רמת־רחל, צווישען ירו־שלים און בית־לחם, ווערען ווייטער געפיהרט און האָבען אין די לעצטע טעג געבראַכט אַ רייה נייע געפונענע געגענשטאַנדען. צוו. אַנד. האָט מען גע־פונען אַ גאָלדענעם נאָז־רינג, וואָס זאָל שטאַמען פון אַנ׳ערך 2000 יאָהר פאַר דער קריסטליכער צייט־רעכנונג. צווישען די געפונענע געגענשטאַנדען זע־נען זיך פיל ליים־געשיר.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 17 כה אדר תרצ"א

מערץ
זון-אויפגאנג 6.01
זון-אונטערגאנג 5.29

באנקראטען און פראלאנגאציעס
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

אין נאָוועמבער 1929 האָט די אַקצ. געזעל־שאַפט פון זגערזשער בוימוואָהל־מאַנופאַקטור זיך געווענדעט אין געריכט וועגן ערקלערען די פירמע ווילהעלם וויזענבערג אַלס באַנקראָט. אַן'עהנליכע ווענדונג איז געקומען אויך פון דער פירמע „פאַר־לעסש און גראָס", וויזענבערג איז ערקלערט געוואָרען אַלס באַנקראָט און בעשלאָסען וויזענבערגען צו אַרעסטירען.

אין פעברואַר האָט וויזענבערג בעקומען אַ גלייט־בריף אויף אַ חודש, שפּעטער איז דער גלייט־בריף פערלענגערט געוואָרען אויף 3 חדשים אין פעברואַר 1931 י. האָט דער סינדיק פון דער באַנק־ראָט מאַסע זיך געווענדעט אין געריכט, אַז מ'זאָל ערקלערען אַלס באַנקראָט אויך די פירמע־יורשים פון פ. שילער (גדאַנסקא 66), וויל דער באַנקראָ־טירטער איז איינער פון די מיטאיינהאַבער פון דער דאָזיגער פירמע. דאָס געריכט האָט די ביטע אָפּ־געוואָרפען.

* * *

אין יוני 1930 י. האָט די פירמע ה. ח. עידליץ (ציגעל גאַס 42) בעקומען אַ פּראָלאָנגאַציע פון די צאָהלונגען. דער בילאַנס פון דער פירמע האָט זיך געשלאָסען מיט דער סומע 274,000 זל. אין יאַ־נואַר איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די קרע־דיטאָרען אויף וועלכער די פירמע האָט פאָרגע־שלאָגען צו בעצאָהלען 40 פראָצ. פון די חובות אין 4 האַלב יעהריגע ראַטעס. די מעהרהייט פון די קרעדיטאָרען האָט דעם פאָרשלאַג אָנגענומען. דאָס געריכט האָט דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט.

שווערע לאגע פון די יודישע קליינהענדלער
זיי ווערען דערדריקט פון שטייערען און קאנקורענץ
אלגעמיינע פערזאמלונג פון קליינהענדלער פעראיין אגראדאווא 10

אין בערלינער זאַל (זאַכאָדניא 26) איז פאָרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון קליינהענדלער־פעראיין אין די האַלעס און מאַרק (אַגראָדאָווא 10).

אַלס פאָרזיצער איז אויסגעוועהלט געוואָרען ה' מענדעל שענמאַן. דעם בעריכט האָט אָפּגעגע־בען פּרעזעס ל. ראָזענבערג. ער האָט אָנגעוויזען, אַז די לאַגע פון יודישען קליינהענדלער האָט זיך אין דעם פערגאַנגענעם יאָהר פיל פערערגערט. דער שטייער־סיסטעם איז נישט געענדערט געוואָ־רען און די קליינהענדלער ווערען ממש געבראָכען אונטער זיין לאַסט. די רעגירונג האָט געהאַט צו־געזאָגט הנחות, אָבער זי האָט נישט נאָר נישט געמאַכט קיין הנחות, נאָר אָנשטאָט צו ערפילען איהרע הבטחות, נאָך פערשווערט די לאַגע. דער 1 פּראָצענט פון אומזאַץ איז נישט אָנגעווענדעט געוואָרען, דער רעגירונגס פּראָיעקט וועגען פער־לייכטערען דעם אומזאַץ־שטייער איז צוריקגעצויגען געוואָרען. די קאָנקורענץ צווישען די קליינהענד־לער גופא האָט זיך שטאַרק פערשאַרפט. די קליינ־הענדלער געהען ביסלעכווייז אונטער, זייער לאַגע איז קאַטאַסטראָפאַל. לעצטענס איז נאָך צוגעקומען דער „קאָנסום", וועלכער האָט ביי פיל קליינהענד־לער צוגענומען זייער פרנסה.

די האַנדעלס קאַמער האָט פאַר די קליינהענד־לער ווייניג אויפגעטון און האָט נישט קיין דעצי־דירענדען איינפלוס.

ביי די דאָזיגע אומשטענדען האָט די פער־וואַלטונג ווייניג געקענט אויפטון, זי האָט זיך אָבער נישט אָפּגעשטעלט אין האָט אינטערווענירט פאַר'ן כלל קליינהענדלער און פאַר יחידים און האָט אין פיל פאַלען געלינדערט די גזירות און שווערע לאַגע פון זיינע מיטגלידער.

דעם בעריכט האָט ערגענצט דער וויצע־פּרעזעס ה' ג. וואָלמאַן, וועלכער האָט דערציילט ווי אַזוי עס איז אין פיל פאַלען אויסגעקומען צו אינטערווענירען און פערהיטען מענשען פון אונ־טערגאַנג. נאָכדעם האָט די רעוויזיאָנס־קאָמיסיע אָבגעגעבען דעם קאַסע־בעריכט פאַר 1930 י. דער בילאַנס פונ'ם יאָהר פערענדיגט זיך מיט דער סומע פון 21.400 זל. נאָכדעם האָט זיך אָנגעהויבען אַ וכּוח וועגען בעריכט און דער בעריכט איז בע־שטעטיגט געוואָרען.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען דורכצופיהרען אָפענע וואָהלען און דאַן זענען געוועהלט געוואָרען: אין דער פערוואַלטונג — ל. ראָזענבערג, ג. וואָל־מאַן, מ. בענדעל, כניצקי, ב. שלאָסקאָווסקי, פ. ווייסמאַן, י. פּאָפּאָרעק, ח. מ. ווינער און ל. לאַקס. אַלס קאַנדידאַטען — א. ווייגבוים, ש. לוביאַנסקי ה. ברייטבאַרד און ד. סאָראָנטשיק. אין רעוויזיאָנס קאָמיסיע — ח. ווייך, ש. גאָלדוביין, מ. גרינשפּאַן, קאַנדידאַטען — מ. א. מילגראַם און ב. בערלינסקי

ס'ווילט זיך לעבען כדת וכדין
נאר, ווייזט אויס, אז עס לאזט זיך נישט אזוי לייכט

שמעון יונה פעדערמאַן, אַ שוסטער פון פאַך האָט חתונה געהאַט מיט זיין בעשערטער שיינדעל, זיך געדונגען אַ דירה אויף אַלעקסאַנדרינסקא גאַס און זיך געלעבט מיט זיין פרוי כדת וכדין, מיט פרנסה אָבער איז עס צוגעגאַנגען שווערליך, און אַז ס'איז נישטאָ קיין פרנסה פעהלט אויך אויס שלום בית...

הכלל צווישען שמעון יונה מיט שיינדלען איז אַדורכגעלאָפען אַ שוואַרצע קאַץ, מיט קיין קינדער האָט זיי דער אויבערשטער אויך נישט געבענטשט האָבען זיי זיך אַדורכגעמוטשעט צוזאַמען אַ 5 יאָהר און שיינדעל איז אוועק פונ'ם מאַן, זוכען גליקען ערגעץ אנדערש און מיט עמיצען אַנדערש. אין לאָדז האָט שיינדעל איהר גליק נישט געפונען, איז זי אַוועק אויף דער פּראָווינץ זוכען איהר ריכטיגען בעשערטען.

אין שטעטעל קאָנסק האָט זיך שיינדעל בע־קענט מיט אַ פעלדשער עוריאל טעלנאָווסקי, אַנ'־אַלמן, נישט ווילענדיג זיך פערשווערען דאָס חתונה האָבען מיט איהם האָט זי זיך אָנגעגעבען אַלס אַלמנה, און הגם זי האָט מיט איהר ערשטען מאַן געהאַט חתונה אַקטען און קיין גט נישט גענומען פון איהם, האָט זי מיט טעלנאָווסקין חתונה געהאַט און זיך אַריבערגעצויגען קיין לאָדז. ביים נייעם פּאָר פאָלק איז עס געגאַנגען בעסער און זיי האָבען בשלום געלעבט צווישען זיך אָבער מענשען האָבען זיך דערוואוסט, אַז דער פעלדשער לעבט מיט אַ נישט־געגט'ער פרוי. האָט מען זיי אַרויסגערופען אין ראַבינאַט און אויך שמעון־יונה איז אַהין גע־קומען, און ער האָט אָפּגעגעט שיינדלען איבער־לאָזענדיג איהר די דירה. שיינדעל האָט אָפּגעלעבט מיט איהר נייעם מאַן אַ יאָהר צייט, דערווייל האָט מען זיך אין ראַבינאַט אַרומגעזעהען, אַז טעלנאָווסקי טאָר מיט שיינדלען נישט לעבען, ער מוז זי אָפּגט'ן באין ברירה האָט זיך שיינדעל געמוזט גט'ן מיט איהר צווייטען מאַן. דער פעלדשער איז צוריק אָפּגעפאָהרען קיין קאָנסק און שיינדעל די גע'גט'ע איז געבליבען דערווייל איינזאַם און וואַרט אויף אַמת'ן זיווג, מיט וועלכען זי וועט קענען חתונה האָבען און לעבען כדת ודין.

צי דארף דער שטייער-צאהלער
זיין פעראנטווארטליך פאר א טעות, וואס ס'מאכט דער שטייער-בעאמטער

צום סוחר מ. פון נאָוואָמיעסקא גאַס איז מאָנ־טאָג אַריינגעקומען אַ סעקוועסטראַטאָר און געמאַכט אַ סעקוועסטער אויף 40 זל. בעשטימענדיג דעם טערמין אויף דאָנערשטאָג דעם 19.

מ. ווייסט, אַז פון איהם קומט נישט קיין שום שטייערען, ווייל ווי שווער און גרויס די שטייערען זאָלען נישט זיין, היט ער אָפּ די צאָהלונגס־טערמי־נען, כדי נישט צו צאָהלען נאָך מעהר. האָט ער זיך פעראינטערעסירט מיט דעם — וואָס איז עס פאַר אַ נייער שטייער, פון וועלכען ער האָט נישט גע־וואוסט, נישט בעקומען קיין צאָהלונגס־אויפפאָדע־רונג, און דאָ קומט מיט אַמאָל אַ סעקוועסטראַטאָר און לעגט אַנ'אַרעסט.

די זאַך האָט זיך אויפגעקלערט. ה' מ. האָט געהאַט צו צאָהלען ראַטעס פון דער זעליטשקע אויף אומזאַץ שטייער און האָט די ראַטעס פּינקט־ליך געצאָהלט, אָבער ביי דער אויסרעכענונג פון די ראַטעס, צושלאַג, ציגזען א. א. וו. האָט זיך דער בעאַמטער — זעהט אויס — טועה געווען און ב'קומט צו פון מ. פון 30|10 — 5.35 פון 30|11 17.35 זל. און פון 30|12 — 3.55 זל. צוזאַמען 26.25 זל. מיט די קאָסטען איז די זאַלדע אויסגעוואַקסען אויף 40 זל. דערביי איז דאָס איינקאַסירען דעם חוב געוואָרען אַזוי דרינגענד, אַז דער סעקוועסטראַ־טאָר האָט איהר געגעבען אַ טערמין פון מאָנטאָג ביז דאָנערשטאָג און נישט מסכים געווען אָפּצולעגען ביז'ן קומענדיגען מאָנטאָג, ווי ה' מ. האָט עס גע־בעטען.

דאַרפען טאַקע די שטייער צאָהלער אויך פער־אַנטוואָרטליך זיין פאַר די טעותים, וועלכע ס'מאַכט דער שטייער־בעאַמטער?

א גרויס רחמנות
אויף דער אומגליקליכער משפחה

מ'בעט אונז אויפמערקזאַם צומאַכען אויף דער פאַמיליע פריינד פון באַלוט קרוטקא 7|5.

נאָך מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט דער מאַן געהאַנדעלט, פערדינט און זיך בכבודיג גע־לעבט. מיט אַ צייט צוריק איז דער פאַמיליען פאָ־טער קראַנק געוואָרען אויף שווינדזוכט און מ'האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל וואו ער געפינט זיך אין אַ שווערען צושטאַנד, די מוטער מיט 4 קינדער פון וועלכע אייגס איז גאָר אַ פּיצעל איז געבליבען אָהן מיטלען און קען גאָרנישט פערדינען, ווייל זי האָט נישט אַפילו אויף וועמען איבערצולאָזען די קינדער.

ס'וואָלט געוואָלט אַ יושר, אַז די קהלה און גוטהערציגע מענשען זאָלען זיך פעראינטערעסירען מיט דער פאַמיליע.

Dr. med. H. Karaś
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
זגערזשער 16
נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אָווענט.

יין כשר לפסח

ווילט איהר גוטע ווין אויף ארבע כוסות
און הנאה האָבען פאַר אייער געלד, נישט פערגעסט
קויפט ראַדזינער-ווין דעם בעסטען
פון דער ווין- און מעהד-פאַבריק פירמא „פּראָגרעס".

פאַר א זלאָטע פופציג קריגט איהר דאָרט
א באָטשינקע ווין גאָר אַנ'אַנטיק
און דערצו אויך אנדערע ווינען
פון אונזער אייגענער פאַבריק.

„פּראָגרעס" נומער זיבען קויפט אַלע,
ווייל ער איז גוט, און ביליג אָנערקענט,
ווער עס קויפט איהם איינמאָל,
בלייבט אונזער שטענדיגער קליענט.

מעהד און ווין די בעסטע סאָרטען
בעקומט איהר ביי אונז אלפרלי,
גוט און ביליג איז נאָר „פּראָגרעס"-ווין
אלטער מאַרק נומער צוויי.

דעלעגאציע פון בעקער און פליישער
וועגען העכערען די פרייזען

(2) דער וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי האָט נעכטען אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון פליישער און בעקער, די בעקער האָבען אָנגעוויזען, אַז די לעצטע שטייגערונג פון תבואה און מעהל מאַכט זיי אוממעגליך אויסצוהאַלטען די איצטיגע פּרייזען און זיי בעטען דעריבער צוריקצושטעלען די אַלטע פּרייזען. די פראַגע איז איבערגעשיקט געוואָרען אין דער פּרייזען־קאָמיסיע, וועלכע האָט פעסטגע־שטעלט, אַז די פּרייזען אויף געבעקס דאַרפען ווירקליך געהעכערט ווערען.

דאַגעגען די ענליכע פערלאַנגען פון די פליישער זענען נישט אָנערקענט געוואָרען פאַר בערעכטיגט.

דער נייער פרעזעס פון לאדזער קרייז-געריכט

(א) ווי מיר דערוויסען זיך איז אַלס פּרע־זעס פון לאָדזער קרייז־געריכט בעשטימט געוואָרען דער געוועזענער ריכטער פון לאָדזער קרייז־גע־ריכט און איצטיגער פאָרזיצער פון קרייז־געריכט ה' יוזעף זאַבאָראָווסקי.

דער וויצע־פּרעזעס פון קרייז־געריכט, ריכ־טער זשולקוואַ, וועלכער האָט אויסגעפיהרט דעם פּרעזעס־אַמט ווערט אַריבערגעטראָגען קיין ביד־גאָשטש, וואו ער וועט אויספיהרען דעם אַמט פון פּרעזעס אין קרייז־געריכט.

די אויספארשונג וועגען די מיטגלידער פון די לינקע פ.פ.ס.
וואס האבען אנטיילגענומען אין דעם לאדזער קאנגרעס

(א) די אויספאָרשונג וועגען די מיטגלידער פון די לינקע פ.פ.ס. איז שוין פערענדיגט געוואָרען און איז אריבער צו די אויספאָרשונגס - ריכטער. איצט זענען אַרעסטירט 132 פּערזאָן פון צווישען די אָנטיילנעמער אין קאָנגרעס. די פּראָצעסען וועלען פאָרקומען נישט אין לאָדז, נאָר אין די ענט־שפּרעכענדע ערטער, וואו די אַרעסטירטע זענען געוועזען טעטיג.

די פראגען, וואס ס'האט בעהאנדעלט
דער סוחרים-צוזאמענפאר אין ווארשא

(§) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, איז אין וואַרשע פאָרגעקומען אַ סוחרים־צוזאַמענפאָהר, אין וועלכען פון לאָדז האָבען זיך בעטייליגט, אַלס דעלעגאַטען פון לאָדזער סוחרים־פעראיין (פּיעטר־קאָווער 73) דירעקטאָר היימאַן און אַזוו. מאַרקע־וויטש. דער צוזאַמענפאָהר האָט זיך בעשעפטיגט מיט אַ רייהע אָרגאַניזאַציאָנעלע פראַגען.

דעם צענטראַלען אָרט פון די בעראַטונגען האָבען פערנומען די פראַגען וועגען דער שטייער־אָרדינאַציע. דער צוזאַמענפאָהר האָט אָנגענומען די שטעלונג פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער וועגען איינהאַלטען די שאַצונגס־קאָמיסיעס, שטייער־געריכ־טען, שטייער־ריטשאַלט א.א.וו.

גנבות

(א) פון דער וואָהנונג ביי אברהם זילבער־(צווייג פּולנאָצנאַ 3) האָבען גנבים אַרויסגענומען אַ פוטער אין ווערט פון 1200 זל.

ביי יאַן שטשעפּאַנסקי האָבען גנבים אַרויס־גענומען מלבושים און ציהרונג אויף 1500 זל.

אכטונג, האנדווערקער!
פון לאדז און פראווינץ

וועלכע האָבען נישט די נויטיגע פּאַפּירען, וואָס בערעכטיגען אייך לויט'ן צעכען־געזעץ צו פיהרען אַ וואַרשטאַט. קאָנט איהר אין אייערע ענינים זיך ווענדען אין בעוואוסטען ביוראָ

„POLPRAW"
ul. PR. NARUTOWICZA 1
fr. II piętro. Telefon 170-01

ווי איהר וועט ווערען שהרענהאַפט און פּינקטליך ערלעדיגט.

בעמערקונג: עס ווערען אויך ערלעדיגט ענינים פאַר געזעלען פון אַלע פאַכען.

שפּרעכשטונדען פון 4 ביז 7 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

פוז טוך-און קארט-לאגער הערמאז וולאסקי

דאס בעקאנטע טוך און קארט געשעפט פון דער פירמע ה. וולאסקי (גאוואמיעסקא 3) בעווײזט צום איצטיגען פריהלינג און זומער סעזאן א גאנץ רייכען אויסוואהל פון אלערליי הערן־ און דאמען־סחורות פון אינלענדישען און אויסלענדישע אויס־ארבייטונגען.

די פירמע ה׳ וולאסקי פער־קויפט אלע סחורות צוליב׳ן קריזיס צו פאבריקס־פרייזען.

פעראייניגט ביידע בלעכער-צעכען

ס׳איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון ביידע בלעכער־צעכען אויף וועלכער ס׳איז בעשלאסען געווארען צו פעראייניגען די ביידע צעכען און צו־סרטען צו א געמיינזאמע ארבייט לטובת דעם פאך.

אין דער פערזאמלונג האבען זיך בעטייליגט ראסנער פון ווארשא אדוו. ווייצמאן און א גאנצע רייהע אנדערע צעכען, וועלכע זענען געקומען בע־גריסען די פעראייניגונג פון די בלעכער־מייסטער, עס האבען אויך בעגריסט ד״ר קאצענבויגען און מארק פיין. נאך א לענגערע דיסקוסיע איז אויך בעשלאסען געווארען, אז דאס זיץ־ארט פון פער־איינגטען בלעכער־צעך זאל זיין אין לאקאל פון יובילערען פעראיין, זאוואדזקא 4.

לסוף איז אויסגעוועהלט געווארען א פערוואל־טונג אין וועלכע ס׳זענען אריין: עלטסטער סענדע־ראוויטש אונטער־עלטסטער ה. מ. יאסקאוויטש, ראבינאוויטש, בייגעלמאן א. אנד.

אויף דער פערזאמלונג איז פערטיילט געווארען דיפלאמען מיט ושעצאגען, פאר די טוער, וועלכע האבען זיך אויסגעצייכענט אין דער ארבייט לטובת דעם בלעכער און בעקער־צעך, אזעלכע אויסצייכנונגען האבען בעקומען ה׳ ג. קעמפנער, ראטמ. כארמאך און דער עלטסטער סענדעראוויטש.

פארלעזונג אין „וויזא"

מארגען מיטוואך, וועט ד״ר שמעון ווישעוו־יאנסקי האלטען א רעפעראט א. ד. ט. „דאס פראב־לעם פון פראדוקטיוויזירען די יודישע מאסען".

פון „ארדט"

היינט — „יום־טוב אינדערוואכען"

היינט ווערען געגעבען 2 פארשטעלונגען א. ג. „יום טוב אינדערוואכען" לטובת דעם מעדעם־קוראטאריום.

אנהויב פון די פארשטעלונגען: 7.45 און 9.45 אין אוונד.

היינט זינגט כענקין אין פילהארמאניע

נאך דעם גרויסען ערפאלג, וועלכער דער בע־ריהמטער יודישער ארטיסט און זינגער וויקטאר כענקין האט געהאט אין אמעריקא, קומט ער צו פאהרען נאך פוילען און טרעט אויף היינט דינסטאג דעם 17/3 8.30 אוונד אין פילהארמאניע זאל.

אין פראגראם פון היינטיגען קאנצערט וועט דער בעריהמטער ארטיסט אויספיהרען די שענסטע פאלקס־לידער, ווי אויך: לצים, ציגיינער, אימאר־ליגענישע, יודיש־חסידישע ווי אויך אוקראינער לידער.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, ד. 17 מערץ

11.58 — צייט־סיגנאל, 12,05 גראמאפאן־פליטען, 13,15 — טאג־פראגראם, קינא אין טע־אטער רעפערטואר, 14.40 — פארלעזונגען פאר מאטוריסטען, 15,35 — ליפט פליה מיניט, 15,50 — פארלעזונג פון ווילנא, 16 15 גראמאפאן־פליטען, 17,15 — פאליעזונג, 17.45 — פאפולערע סימ־פאנישער קאנצערט, 18,45 — פערשידענעס, 19,10 — ראדיא־זשורנאל, 19,25 — קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער. פראגראם אויף מארגען, 19,30 — טראנסמיסיע פון דער מל כה ארענע אין בערלין קאמוניקאטען, טאנץ מוזיק.

בעריכטיגונג

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ וועגען אנ־פאל פון שילער אויף א ברוף־טרעגער אין זונטאג־דיגען נומער פון אונזער צייטונג בעט אונז די דירעקציע פון דער האנדעלס־שולע אויף קילינס־קיעגא 109 צו בעריכטיגען, אז אין די שילער־רשימות פון דער דאזיגער שולע פיגורירען נישט קיין נעמען פון די שילער, וועלכע האבען דעם אנ־פאל אויסגעפיהרט.

DOKTÓR
H. WOŁKOWYSKI
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 36. טעל. 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 9 — 2 נאכמ. און פון 5 — 9 אוונט
פאר דאמען בעזונדערען ווארטע־צימער.

יעדער יוד גרייט זיך צום יום-טוב פסח!

ווילט איהר האבען א גוטען ערב־יום־טוב־פרנסה.
ווילט איהר אויפלעבען אייער מסחר.
ווילט איהר האבען נייע קונים,

● טא פערגעסט נישט ●
צו אנאנסירען אייערע ארטיקלען
— אין —
„נייעם פאלקסבלאט"
ווייל נור די רעקלאמע אין „נייעם פאלקסבלאט" איז א גאראנטיע פאר
א זיכערען ערפאלג!

„געוואלד מ׳וויל מיך פערגוואלדיגן!"...

אזא מין שפיצעל פון א פויגעל-בחורטע מיט 2 קאמבינאטארס

(§) אויף דרעווגאווסקא 4 איז זונטאג אין אוונט אריינגעקומען עפעס א יונגע פרוי און האט געבעטען צו פערקויפען איהר פאפיראסען. דער געוועלבער ראדאמסקי איז אריין צוזאמען מיט דער פרוי אין געוועלב דורך דער הינטער טיר, ווען זיי זענען געווען אין געוועלב האט די פרוי אראפגעווארפען דעם מאנטעל און געמאכט א גע־שריי, אז ראדאמסקי וויל זי פערגוואלטיגען, באלד זענען אין געוועלב אריינגעקומען 2 יונגעלייט און האבען אנגעהויבען פאדערען פון ראדאמסקי 500 זל. פאר „פערשווייגען" דעם ענין, און אויב נישט האבען זיי געדראהט צו רופען פאליציי און זאגען עדות, אז ראדאמסקי האט געוואלט פערגוואלטיגען די פרוי.

ראדאמסקי איז תחילת איבערראשט געווארען, אבער ער איז געקומען צו זיך און גענומען רופען צו הילף, די „עדות" האבען זיך דערשראקען און געמאכט פליטה צוזאמען מיט דעם „צנועה׳דיגען מעדעל".

די שאנטאזשיסטען האט מען נישט געכאפט.

געכאפט אין לאדז א „טאנעבארטעק",

וואס ווארשא, קראקא, לעמבערג, פויזען, קאטאוויץ האט איהם ארומגעזוכט

(2) מיט א דריי וואכען צוריק האט זיך דאס יונגע פאר פאלק פארציאראווסקי פון א גוט הינטער פויזען בעזעצט אויף א צייט אין פויזענער האטעל. איינמאל ביינאכט האט זיך צו זיי אין האטעל אריינגעריסען א פערמאסקירטער רויבער און האט צוגערויבט ציהרונג אויף 640 טויזענט זל. ווען ער האט שוין געהאלטען ביים אוועקגעהען האט זיך פארציאראווסקי אויפגעכאפט און דער רויבער האט פערלוירען די מאסקע, מ׳האט איהם נאכגעיאגט, אבער נישט געכאפט.

אין אויספארשונגס אמט האט פארציאראווסקי דערקענט דעם רויבער. דאס איז געווען דער 28־יאהריגער בראניסלאוו שמולטשיק, וועלכען ס׳זוכט ארום די פאליציי פון ווארשא, קראקא, לעמבערג, פויזען, קאטאוויץ, מ׳האט נאך איהם פונאנדערגע־שיקט שטעק־בריף, אבער איהם נישט געכאפט.

נעכטען ביינאכט האט א בעאמטער פון אויס־פארשונגס־אמט ביי דער באהן בעמערקט עפעס אנ־עלעגאנטען הער, וואס האט זיך אויסבעהאלטען פון די פאליציי אגענטען מ׳האט איהם אויסלעגיטימירט, און ער האט בעוויזען א פאס אויפ׳ן נאמען פון אנטאני רומזשעיעווסקי, אבער ווען מ׳־האט איהם געבראכט אין אויספארשונגס־אמט האט מען נאכ׳ן אפדרוק פון זיינע פינגער דערקענט, אז דאס איז דער לאנג געזוכטער שמולטשיק.

מ׳האט איהם אפגעפיהרט אין טורמע אויף קאפערניקא גאס.

לאדזער יודישער קאמערל-טעאטער
נייער
„ארדט"

אין ווייסען זאל
„מאנטייפעל"
זאכאדניא 43.
קינסטלערישער לייטער:
מ. בראדערזאן.

היינט, דינסטאג — 2 פארשטעלונגען אנהויב 7.45 און 9.45 אוונט
לטובת דעם מעדעם־קוראטאריום
א.ג. „יום־טוב אינדערוואכען"
אין 2 טיילען, 12 נומערן

אין פראגראם:
1) געטרייע ל ב י; 2) שיאניאלע; 3) פריה־לינג; 4) קאטארינקע; 5) א תפלה; 6) בלאטע יאטען; 7) שנעלע בעלי־מלאכות; 8) היג־טער די קליסען; 9) פראים סמים און סיידי קנעפ; 10) מאנאלאג; 11) אויף דער גאלעריע; 12) ס׳גייט שוין ווערען גוט.

פעקסטען: משה בראדערזאן, משה נשרו, און ם. נארעלמאן.
מוזיק: ה. רובין און א. בייגעלמאן.
דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער.
טענץ און פלאסטיק: ז. קרושובנא און ם. שלפער.
רעזשי: דושיגאן—שומאכער
מוזיק־לייטער—ה. רובין. פאסע: — ה. פראקא.
קאנפעראנסיער — דוד קאזאנאווער.
ליכט־ אפעקטען: יערא. ביגע־אינזעקטאר: ם. קאן

אנסאמבל לויט א.ב. פ ר ו י ע ן: זיסעלע גירל, מרים דזלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים, מאשע פעטערמאן. מ ע נ ע ר: ה. אלטמאן, שמואל גאלדשטיין, שמעון דושיגאן, מאטל קאן, יעקב רייגנבאס, ישראל שומאכער, יוסף שיפער
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון 5 א זייגער נאכט טאג אן.

מזומי אנשטאט פראדוקטען

פון די מאגיסטראט-אונטערשטיצונגען פאר יודען

ווי בעקאנט, גיט ארויס די אפטיילונג פון גע־זעלשאפטליכער שוץ ביים מאגיסטראט אונטער־שטיצונגען.

פאר א רייה פערזאנען ווערען ארויסגעגעבען פעקלעך פראדוקטען און צווישען די דאזיגע פער־זאנען איז אויך פערהאנען א געוויסע צאהל יודען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט זיך ראטמאן י. י. בערמאן געווענדעט צום לאוויק פורטאל און פערלאנגט, אז פאר די יודען זאל היינטיגען חודש צוליב פסח אנשטאט די פראדוקטען ארויסגעגע־בען ווערען דער רויער ווערט אין מזומן.

לאוויק פורטאל האט דערויף מסכים געווען, און האט פעראדענט, אז די יודען, וואס וועלען עס ווילען, זאל מען פאר די קופאנעס ארויסגעבען נישט פראדוקטען נאר געלט. די באנעס וועלען ארויסגעגעבען ווערען פון היינט אן ביים פענס־טערעל נומער 3.

ווער האט גענאסען פון דער ספעציעלער מלוכה-שטיצע?

(מ) פון דער ספעציעלער מלוכה־שטיצע האבען אין פעברואר גענאסען 4608 ארבייטסלאזע. פון זיי האבען 2440 דערהאלטען צו 20 זל. 2078 — צו 30 זל. און 90 — צו 40 זל.

צוזאמען איז אויסגעצאהלט געווארען 114,740 זלאטעס.

פראצעס וועגען א רויב-אנפאל

די צוויי בעשולדיגטע זענען פרייגעשפראכען

(2) אין נאוועמבער איז אויסגעפיהרט גע־ווארען א רויב־אנפאל אויף אנא קענבושיא און משעסלאווא סטאכאוויטש, און מ׳האט ביי זיי ארויסגעריסען א בייטעל מיט 580 זלאטיס (דעם טאג פדיון פון געוועלב) קענדושא איז דערביי פערוואונדעט געווארען, בעת דער אויספארשונג האבען ביידע אין אלבאם פון די פערברעכענס וועלכען מ׳האט זיי געוויזען אין אויספארשונגס־אמט, אנגעוויזען אויף יאן ראגאלסקי און אדאם קאטשמארעק, אז דאס האבען זיי אויסגעפיהרט דעם אנפאל. מ׳האט זיי ארעסטירט, און נעכטען איז זייער פראצעס פארגעקומען אין היגען קרייז־געריכט. ביידע האבען זיך נישט מודה געווען. דאס געריכט האט זיי פרייגעשפראכען.

פון קאנדיטאר-צעך

אויף דער לעצטער זיצונג פון קאנדיטאר־צעך אין לאדז, האט זיך די פערוואלטונג קאנסטי־טואירט אויף פאלגענדען אופן: סטארשע ה. מ. קנאבעל, פארטרעטער ה׳ מ. קאטעק, קאסירער י. וויינבערג, עהרען־סעקרעטאר ה׳ סעלטא.

די פערוואלטונג האט בעשלאסען צוצופרעטען צודורכצופיהרען א אינטענסיווע ארבייט אויפן גע־ביט צו פערבעסערען די עקאנאמישע לאגע פון די קאנדיטארס.

טיילווייז פערענדיגט דעם שטעפער ארבייטער-שטרייק

א טייל שטעפער־מייסטער האבען דערלייגט די שטרייקענדע שטעפער־ארבייטער פון 8 ביז 25 פראצענט. די ארבייטער זענען צוגעטרעטען צו דער ארבייט.

אין די ווערקשטאטען אין וועלכע מען האט די ארבייטער נישט דערלייגט, ווערט דער שטרייק ווייטער.

אפטייקען

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(2) ליינוועבער (פרייהייטס־פלאץ 2), הארטמאן (מליוארסקא 1), דאנילעצקי (פיעטרקאווער 127), פערלמאן (ציגעל־גאס 64), צימער (וואזל־טשאנסקא 37), וואיטשיצקי (גאפיערקאווסקי 127).

Dr. med. J. Lubicz
כירורג = ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
צוריקגעקעהרט.
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאוניע פון זעמפליבע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: הילצערקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענט און פיס, גארטעלען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

היינט פרעמיערע! דראמע פון שעהנער און ערהאבענער ליבע! .׳. צווישען מלחמה־שטורם, צווישען הינטערליכט און פערראט פון פריינד וועבט זיך א שעהנע געשיכטע: העלדענטאט, דרייסטקייט און גרויסע ליבע פון א יונגען אפיציר מיט׳ן נאמען
„פארוטשיק ארמאנד"
RAMON NOVARRO
העלד פון „בן־הור" און „פאגאניני" זינגט אין דעם פילם שטימונגס־לידער, סענטימענטאלע און ליבע־לידער, און די רייצענדע פארטנערקע DOROTHA JORDON
אויסערן פראגראם: קלאנג־צוגאבע און לאנד־אקטואליטעטען
אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמ., שבת, זונטאג און יום־טוב 12.30 בייטאג. פאפולערע פרייזען פון די פלעצער.

טעאטער, קינא און מוזיק

וועכענטליכע אפטיילונג

טעאטראלער אומעט און לאנגוויל

פון ט. ביילין,

מ׳האט אמאל אינטערוויאוירט דעם מאדערנעם דייטשען קאמפאזיטאר קורט ווייל. קורט ווייל האט זיך בעריהמט געמאכט מיט זיין פערוויילערישער קאמישער אפערע „דרייגראשנאפער“, האט מען פון איהם געוואלט הערען א פאר געדאנקען וועגען טעאטער. פערשטענדליך, אז דער אינטערוויאוער האט געוואלט הערען גאנצע טעאריעס, פלענער, פארשלאגען, רפואות, אבער קורט וויל האט זיך אין זיין אינטערוויאו ארויסגעוויזען אזוי שארף און קורץ, ווי שארף און קורץ זיין מוזיק איז.

אויף די פערשידענע געשטעלטע פראגען האט קורט וויל דערקלערט, אז עס זענען פאראן בלויז צוויי מינים טעאטער: לאנגווייליגער און נישט-לאנגווייליגער טעאטער און דאס איז דער אספעקט, וואס פיהרט קורט ווילען צו זיינע מאדערנע שאפונגען.

קורץ און שארף!

קורט וויל האט אויסגעמיטען דעם אלטען שטייגער רעדען וועגען אפערע, אפערעטע, דראמע, וועגען דעם טעאטער-צושטאנד וכדומה. דאס אלעס זענען שוין געווארען אנאכראניסטישע פארמען און טאקע באמת, וועגען וואס זאל מען רעדען?

די אפערע ציהט מיך נישט, זי איז שוין אלט, בעדעקט מיט קנייטשען. האט אנ׳אויסגעצירט פנים; די אפערעטע האט פערלוירען איהר לוסטיגקייט, און די דראמע איז בכלל געווארען א לאנגווייליגע געשיכטע, — נישטא קיין פונק אינהאלט און שפאנונג, — צו וואס-זשע זוכען פאר זיי זכות-אבות? ווייסט קורט וויל איין ענטפער: מ׳גוויטיגט זיך אין שפיל און אין לייכטער טעאטער-מעלאדיק און דערפאר דארף מען טאקע די טעאטער-פראגען צוגלידערן אינצווייען: לאנגווייליגע און נישט-לאנגווייליגע טעאטערס.

אמאל איז הדער מענש ארומגעגאנגען מיט אנ׳אנגעלאדענעם מוח, האט ער געפונען זיין בעפרידיגונג אין דער שווערער פראבלעם-דראמע, אין דער טראגעדיע; האט זיך דער מענש אביסעל בעפרייט פון דער מוח-אנגעלאדענקייט, האט ער דערפיהלט אויף זיך די גוף-לייכטקייט — האט ער עס גלייך אויסגעדריקט אין דער אפערעטע, אבער אין די מאדערנע צייטען, ווייל דער מענש האט זיך בעפרייט פון דער מוח-אנגעלאדענקייט, און דער גוף האט אויך איבערגעלעבט פיל ענדערונגען אונטער דער ווירקונג פון ספארט, לייכטער אטלעטיק און אזוי ווייטער, — צו וואס פאר אנ׳אויסדרוק דארף דאן קומען דאס טעאטער?

צוזאמען מיט׳ן מענש איז געבוירען דאס טעאטער, צוזאמען מיט׳ן מענש איז ענטשטאנען דאס שפיל, דער מענש האט זיך געענדערט; דארף זיך אויך ענדערן דאס טעאטער, דארף אויך דאס שפיל אנגעהמען צוגעפאסטע צום מענשען פארמען, אזוי וואלט עס בעדארפט זיין, איז אבער דאס טעאטער געווארען קאנסערוואטיוו, ווי אנ׳אלטע אומגלויביגע מויד און האלט זיך ביי פערשטארקטע פארמען, מ׳מאכט עקספערימענטען, פרובען, און אלץ איז עס אבסטראקציעס, ווייל ביי די אלע עקספערימענטען האט מען פערגעסען נעהמען אין בעטראכט דעם הויפט-עלעמענט פונ׳ם טעאטער-פראצעס: דעם צושויער, מ׳שאפט אפילו פאר איהם, אבער אהן איהם, האט זיך געשאפען א מרחק צווישען טעאטער און צושויער און דערפאר אזא אומעט און לאנגווייליגקייט אין טעאטער. דער צושויער איז געווארען בלויז א צושויער און געווארען דער בלויזער בעאבאכטער, און נישט, א דירעקטער טרעגער פונ׳ם שפיל פראצעס, האט טאקע דאס טעאטער פערלוירען זיין אחיזה, און צוציהונגס-כח.

דאס טעאטער דארף ווידעראמאל ווערען דאס טעאטער פונ׳ם צושויער און דאן וועט קומען א תיקון. און ווערען קען עס נאר דאן, ווי קורט וויל זאגט, ווען דאס טעאטער וועט האבען שפיל און לייכטע טעאטער-מעלאדיק, דאן וועט קומען דער סוף צום אומעט און לאנגוויל אין די טעאטער-פראגע וועט בעקומען איהר לעזונג.

מוזיקאלישע נאטיצען

דער פורים-קאנצערט אין „הזמיר“

דער ניי-געגרינדעטער הזמיר-כאר האט זיך פערגאנגענעם זונטאג רעפרעזענטירט פארן צאהלרייכען פובליקום אין זיין גאנצען געשטאלט. אין א קורצער צייט האט דער יונגער דיריגענט הענריק יאבלאן פארמירט און איינשטודירט א כאר, וואס האט זיך ארויסגעוויזען פאר פעהיג אויסצופיהרען אפילו זילבערק׳ס קאמפליצירטע זמירות און נאך א קאמפליצירטערען כאר פון היידענס „פיר יאהרעס צייטען“.

דאס איז אנ׳אונערווארטעטער ערפאלג פאר אזא קורצער צייט. אמת — די שטימען זענען נאך יונג און נישט אויסגענומען, בפרט די שטימען פון די באס און טענאר-פארטיען. אבער דער מאנגעל וועט מיט דער צייט זיך נישט אזוי לאזען פיהלען: דאס זענען יונגע נאר וואס פון איי ארויס געבוירענע שטימען. דערפאר זענען די פרויען-שטימען זעהר גוט און קלינגען אין כאר — ריין.

מיט׳ן דאזיגען קאנצערט האט דער יונגער דיריגענט בעוויזען פלייס און בעוואוסטזיניגע מוזיקאלישע ארבייט, און דאס שאפט האפנונג, אז דער הזמיר-כאר וועט מיט דער צייט ווידער ווערען דאס, מ׳פערלאנגט פון איהם.

די אלע כארען און סאלאס, האט זעהר פרעציז און ריטמיש בעגלייט דער יונגער טאלאנטפולער אינזשיניער ליבערמאן.

הובערמאן

היבערמאן... א גרויסע מוזיקאלישע געשעהעניש אין אונזער שטאט.

הובערמאן שפילט.. ווי הובערמאן א ן שפילט נישט עפיס אנדערש, ווי בעטהאווענס קרייצער סאנאטע, און ס׳דוכט זיך אונז, אז צוויי גרויסע גייסטער סור׳ן זיך, צי זאלען זיי ענטפלעקען זייער געטליכע שפראך פאר געוועהנליכע פשוטע מענשען, און ווי ס׳שייגט, איז אונז פשוטע מענשען בעשערט געווען אט די געטליכע שפראך צו הערען אין פולער מאס. געניוס און קינסטלער האבען אויף אנ׳אויגענבליק בעגליקט די, וואס זענען זוכה געווען צו האבען דעם גרויסען און הויכען אויסדרוק פון בעטהאווענס הערליכען ווערק אונטער די מייסטער-פינגער פון א הובערמאן.

זאלען מיר איינגעהן אויף איינצעלהייטען און באנאטעליזירען דעם גרויסען איינדרוק?

דאס וואלט געווען צו קליין פאר אזא קינסטלער ווי הובערמאן, ווען ער שפילט ווי הובערמאן.

מוזען מיר זיין עגאאיסטיש און שטאלצירען, וואס הובערמאן איז אנ׳אונזעריגער א יוד..

D—ski

אין די לאדזער יודישע טעאטערן

אין לאדז שפילען איצט דריי יודישע טעאטערן, סטאבילע יודישע טרופעס, וועלכע רייסען זיך ארורך אלע שוועריגקייטען, כדי די קולטורעלע פאזיציע צו דערהאלטען, אבער אלע דריי טעאטערן אין פרעמדע, פראוויזארישע בנינים, ברענגט אריין אין די טרופעס דאס געפיהל פון אונזיכערקייט, אפילו אויף דער נאהענטסטער צוקונפט.

אין „ארדט“

געהט מיט גרויס ערפאלג דאס פראגראם „יום-טוב-איינדערוואכען“, א פרעהליך-לוסטיגער און אינטערעסאנטער פראגראם לויט די טעקסטען פון בראדערזאנען, נאדירן און נאדעלמאנען דער קרייז פון „ארדט“-פריינד און „ארדט“ - ענטוזיאסטען ווערט וואסמאל גרעסער און דער בעזוך — צאהלרייכער, די ערנסטע בעציהונג פון דער ליטונג און אנסאמבל צו זייערע אויפגאבען, די אנגעשטרענגטע-ארבייט צו שאפען א קינסטלערישען טעאטער ווערט ווי געהעריג אפגעשאצט און מיט וואס א פראגראם ווייטער, אלץ גרעסער דער ערפאלג. בעזונדערס האט אויסגענומען, ווי געזאגט, דאס איצטיגע פראגראם.

אין יודישען טעאטער

אין „פילהארמאניע“

איז ווידער עפיס נייעס, נאך די גאסטראלען פון רודאלף זאסלאווסקי האט אנגעהויבען זיינע גאסטשפילען דער בעקאנטער יודישער כאראקטער-קאמיקער שלמה קוטנער און די פרימאדאנע פראניע ווינטער צוזאמען מיט דעם גאנצען אנסאמבל.

צו דער ערשטער פארשטעלונג האט קוטנער געשטעלט ליבינס א „קרבן פון א שוועסטער“. קוטנער איז א גרויסער אקטיאר, ער פארמאגט אזעלכע געוואלדיגע מיטלען, וואס עס קען בעזיצען נאר א גרויסער טאלאנט, זיין ראל „שמאליק“ אין דער דערמאנטער פיעסע, איז א קרעאציע א מייסטערשטיק פון א בעזונדער מין.

אויך פראניע ווינטער האט זיך פון דער בעסטער זייט פרעזענטירט פאר׳ן לאדזער טעאטער-עולם, בעזונדערס זינגט זי זעהר שעהן און עלעגאנט א ליד. אין דער פארשטעלונג האבען נאך געהאט גרויס ערפאלג לובארטאווסקא סיבירצעווא ראזענבערג, רייכענבערג, בלאכמאן, האמבורגער און בלאט. ס׳איז נאר א שאד וואס קוטנער האט נישט גענוג מקפיד-געווען אויף די מאסען-סצענעס און ארויסגעלאזען אויף דער ביהנע סטאטיסטען, וועלכע פערשטעהען גארנישט און זעהען זעהר נישט עסטעטיש אויס. דער אלגעמיינער איינדרוק פון דער אויפפיהרונג איז אבער א זעהר גוטער.

דאס פאלקס-טעאטער

איז פערשטארקט געווארען מיט דעם ארטיסט מאכאראווסקי, וועלכער איז צוריקגעקומען פון אויסלאנד, וואו ער האט געשפילט אין פערשידענע טעאטערן, די שבת׳דיגע פארשטעלונגען זענען געווען גוט בעזוכט. די סיבורעטין רעגינא בוימאן, פאסטעל, דופמאן, מאכאראווסקי, באלבירסקי און אלע אנדערע האבען ווייטער גרויס ערפאלג. דאס פאלקס-טעאטער איז שוין געווארען א פאקט אין לאדזער יודישע טעאטער-וועזען און עס מאכט פארבערייטונג אויפצופיהרען עטליכע גאנצע נייע פיעסען, וועלכע מ׳האט נאך אין לאדז נישט געזעהן.

י. ד.

הערמאן סעראצקי אין פאריז

דער בעוואוסטער שוישפילער און טעאטער-דירעקטאר הערמאן סעראצקי איז אנגעקומען אין פאריז.

מיט 8 חדשים צוריק איז שוין ה׳ סעראצקי געווען אין פאריז, אבער ער האט זיך געאיילט קיין אמעריקא, איצט וועט ער געבען זיינע פערעהרער א געלעגענהייט צו זעהן איהם אין די נייע פיעסען וועלכע ער האט געוויס מיטגעבראכט.

י. מ. ווארשאווסקי.

ווי אזוי איך בין געווארען א דראמאטורג

דער וועלט קריג האט אונז אקטיארען פערכאפט אין א שלעכטער צייט אין זומער-סעזאן, אין רעכטען מיט׳ן זומער, אין די גרויסע היצען, אזוי אז קיינער פון אונז איז נישט געווען פערזארגט אויפ׳ן מארגענדיגען טאג.

דער לאדזער דירעקטאר משה דוד וואקסמאן האט די לאגע געשיקט אויסגענוצט, בעמענדיג אין יענער צייט דעם שיינעם „טאליא טעאטער“ וואס איז געווען דאס שענסטע פלאץ אין לאדז, וואו ס׳פלעגען אויפטרעטען די בעסטע דייטשע טרופעס, אנגאזשירענדיג אלע יונגע אקטיארען, צאהלענדיג אונז נישטיגע לוינען, וואס האט נישט געסטייעט אויף קיין שטיקעל ברויט.

הערענדיג, אז אין לאדזאן ווערט געשפילט „מענדל ביילים“ איז מיר איינגעפאלען א געדאנק: פארוואס זאל מען נישט קאנען צוזאמענשטעלען אזא מאכערייקע. אין אונזער טרופע האט זיך געפונען א געוויסער דובאווסקי, ער איז געווען פון די ערשטע אמאטארען אנ׳עלטערען אקטיאר שוין גאר מיט א קליינעם סטאזש, אבער זעהר אנ׳אינטעליגענטער, פון פאך א זעצער, געארבייט אמאל אין די „דייטשע לאדזער צייטונג“ א כישרער בחור. האבען מיר זיך צוזאמענגערעדט און מיר זענען געווארען די פערפאסערס. דעם פלאן האב איך אויסגעשטעלט און אזוי ווי דעם סטענאגראפישען בעריכט פון פראצעס האבען מיר — דאס איז די הויפט-זאך — וועלען מיר דערפון מאכען דעם לעצטען אקט. מיר דארפען נאר זעהן ער זאל נישט זיין צו-לאנג. גערעדט האט נאר דער פארויצענדער, פראנייטיס, גרוזענבערג, קאראבטשעווסקי, זארודני, מארגאלין און ביילים דאס לעצטע ווארט. דעם ערשטען אקט האט זיך געהאנדעלט ביים אויספארשונגס-ריכטער, ווי די אויספארשונג פיהרט צו מענדל ביילים, אז ער איז דער מערדער פון יוסטשינסקי׳ן, אביסעל אויסגעדראשענע פראזע, און דער אויספארשונגס-ריכטער ענדיגט די לעצטע פראזע: „ארעסטירען מענדל ביילים, ווייל ער איז דער שולדיגער אין יוסטשינסקי׳ס טויט“.

דעם צווייטען אקט ביי מענדל ביילים אין שטוב. ביילים איז א צערטליכער פאטער, מ׳טרינקט טיי פון א סאמאוואר, ס׳קומט אן אנ׳ארימאן, מען בעט איהם צום טיש, מ׳שמועסט, ס׳קומט פאליציי און מען ארעסטירט ביילים׳ן. ביילים שרייט אויס: פאר מיין פאלק, פאר מיינע יודען, און דער פארהאנג פאלט.

דער דריטער אקט אין תפיסה. ס׳וויינ מיט׳ן קינד קומט אויף א זעהונג, ער טרייסט זי: מיר האבען א גרויסען גאט. זי גייט אוועק מיט א געוויין. ס׳קומט דער טורמע-שעף, און מ׳רופט ביילים׳ן אין געריכט. דער שעף איז א יודען-פרייסט, ביילים געזעגענט זיך מיט׳ן עולם. דער פארהאנג פאלט.

מיר האבען ד יסחורה צוזאמענגעשטעלט און מיר גייען זי פארלייענען פאר וואקסמאנען. ער איז איבגאנצען נישט מספים. ס׳הייסט ס׳איז נישקשה נאר מ׳זאל איהם איבערלאזען די פיעסע, ער וועט זי שוין איבעראבייטען.

נו, טראכט איך, ס׳איז קאפ אין דר׳ערד, ער גייט שוין איבעראבייטען. נאר קיין ברירה איז נישטא מיר לאזען איהם איבער די פיעסע.

צומארגעס האבען מיר אנאנסען: אין פארבערייטונג „מענדל ביילים“, דער מארטירער פון יודענטום, א קאלאסאלע דראמע פערפאסט פון משה דוד וואקסמאן. ס׳ווערט אונז פינסטער אין די אויגען. וואס איז דאס? מיין שותף איז נישט פון אזא שוואכען כאראקטער ווי איך, ער וויל שוין מאכען א סקאנדאל, נאר איך בערוהיג איהם און גיב איהם צו פערשטעהן, אז מעהר ווי ארויסגעווארפען צו ווערען פון דער טרופע קען מען נישט דערוואַרטען, און צווייטענס ווער וועט אונז גלויבען? אז מיר האבען געהאט צוטרוי צו וואקסמאנען און קייגעם נישט דערציילט פון אונזער פיעסע, איצט מוזען מיר זיך פערלאזען אויף זיין גוטסקייט, ווייל מיט ביידען איז נישטא, וואס צו מאכען.

די פיעסע האט געוואלדיג אויסגענומען און ס׳איז געווען אנ׳איבערגעלויף, טויזענטער מענשען זענען אוועק אן בילעטען און כ׳פלעג לאכען ווי „משה“ לויפט זעהן — וואס?.. דער אמת איז, אז דער לעצטער אקט איז געווען אנ׳אויסערגעוויינליך שיינער, און פרעכטיג אויסגעשטאט, שיינער גרים, פון בעריהמטען פאריק-מאכער יעלין, די מאסקעס גרימירט לויט די בילדער און די רעדעס פלעגען מיטרייסען. ביי גרוזענבערגס לעצטע ווערטער פלעגט דער טעאטער שטורמען. מיר ביידע האבען אויך מיטגעשפילט אין דער פיעסע.

נאך דער ערשטער פארשטעלונג, אז מיין שותף זעהט אזא עולם, קאן ער זיך שוין נישט איינהאלטען און וויל זעהן ד יפרוכט פון זיין ארבייט. איך האלט איהם איין, ס׳פאסט נישט, וואס וואקסמאן וועט ענטלויפען? ווארט נאך אפ טעג, וועסטו זעהן ווי פיין ער וועט אונז בעפרידיגען. איי וואס ער שטיים אלץ פערפאסער?.. נו, וואס זאל מען טון, ס׳איז דאך פערפאלען.

מיר האבען אפגעשפילט די גאנצע וואך, שבת און זונטאג צוו יימאל מיט מאטינע. אזעלכע איינבאמעס האב איך נאך נישט געזעהן. מאנטיג מיר קומען נאך געלד. מ׳דערלאנגט אונז די טראדיציאנעלע קאנווערטען און וואקסמאן זיצט אין אפיסיגע אין טייערען ווייסען אנצוג און זיידענעם העמד, א ציגאר אין מויל, פערווארפען א פוס איבער א פוס, און איך און מיין שותף נעמען די קאנווערטען. מיר קוקען אריין, ס׳ליגט א באנע פון — צוואנציג קאפיקעס. מיר קוקען זיך איבער און אונזערע בליקען דריקען אויס, ווי איינער זאגט צום צווייטען: נו ריד!.. און מיר ריידען ביידע נישט, מיר שטייען און ווארטען. און מיטאמאל וואקסמאן זאגט צו מיר:

— ווי געפעלט דיר, ווארשאווסקי, מיין פיעסע, הא, פיין, דו ביזט דאך עפעס א מבין, אליין עס געמאכט דורך צוויי טעג.

איך בין אינגאנצען שטום געבליבען, נאר ווי אין חלום האב איך געזעהן ווי מיין שותף רעדט. וואקסמאן הויבט אויף זיין שטעקען און — — — — — — — — — — — — — — —

ווען כ׳בין געקומען צו זיך, בין איך געלעגען אויפ׳ן הויף, מיין שותף נעבען מיר מיט א צובלוטיגטען פנים. דו, זאגט מיין שותף צו מיר, האסט נאך גוט אפגעשניטען, ער האט שוין בעצאהלט מיר פאר דיר אויך, נא זעהסט — בעווייזענדיג מיר זיין צושפאלטענעם קאפ. — ווי מיינסטו, זאגט ער פיילאזאפיש, די באנק וועט אננעהמען אזא טשעק — ווייזענדיג אויפ׳ן בלוט, וואס האט גערונען אויף זיין פנים. קוים איך הויב איהם אויף און וויל צוריקגיין דורכשמועסען זיך מיט וואקסמאנען, ערשט ס׳קומט ארויס דער געשעפטס-פיהרער און מעלדעט אונז, אז אזוי ווי מיר האבען אויסגעטראכט אזא בילבול אויפ׳ן דירעקטאר ווערען מיר ארויסגעווארפען פון דער טרופע...

זייט דאמאלט האב איך מיר געגעבען א ווארט אז כ׳זאל מעהר נישט זיין קיין פערפאסער.

אויף זינדיגע וועגען

45 סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

ביי דעם „תליון" האבען די אויגען אנגעהויבען צו גלאנצען, זיין פנים איז געווארען רויט, די אויגען מיט בלוט פערלאפען, די פויסטען צונויפגעביילט און ער האט אנגעהויבען צו דערצעהלען:

— מיט א פאר חדשים צוריק האב איך געמיינט, אז גאט האט מיר געהאלפען און מיר צוגעשיקט א „יאלד", וואס האט מיר געגעבען פאר סייער געלד א לייכט שטיקעל ארבייט אדורכצופיהרען. דזשעק איך וועל דיר אלץ דערצעהלען מיט אלע פיטשעווקעס:

— איך זיץ מיר אזוי אין דער שענק, קומט אריין א קליין יאטעל און רופט מיך ארויס, אז עפעס א העך רופט מיך, איך בין דעמאלט געווען פשר, האב נישט קיין מורא געהאט און בין ארויס אויף דער גאס. כ'גיב א קוק, שטעהט מיר א „יאלד" אין א טייערען אנצוג, אין לאקערקעס, הענדשקעס און א פיין שטעקעלע, ער „טאקט" מיר די „יד" און זאגט צו מיר מעשה „יאלד":

— העררט באר פאניע, איך וויל אייך איבערגעבען א געוויסע מיסיע.

— וואס ? האב איך געפרעגט, וואס האט איהר פאר מיר ?

— איך האב געוואלט אייך פארלעגען א געשעפט.

— אזוי איז אנ'אנדער מעשה, וואס פארא געשעפט איז דאס ?

— איך וויל אז איהר זאלט מיר ארויסגע'גנב'עגען פון א געוויסע שטעל דאקומענטען, וועלכע איך דארף נויטיג האבען, איך וועל אייך דערפאר גוט בעצאהלען. איך וויל אייך בעמערקען, אז איהר וועט זיך נישט דארפען פיל אנשטרענגען, קוים וועט איהר זיך אריינבעקומען אין דער געבידע, וואו איך וועל אייך שיקען וועט איהר שוין קענען גאנץ דרייסט געהען ווייטער, ווייל איך וועל אייך איבערגעבען אלע שליסלען פון אלע טירען און אויך פון דער קאסעטקע, וואו די דאקומענטען געפינען זיך.

איך האב אנגעקוקט דעם „יאלד" און געמיינט, אז איך האב צו טון מיט א משוגענעם. אבער כ'בעט דיך דזשעק, וואס איז דאס מיין עסק, וואס דער משוגענער וויל, אבי איך וועל פערדינען געלד. כ'האב מיך געמאכט תמ'עוואטע און א פרעג געטון דעם „יאלד", וויפיל ער וועט מיר דערפאר בעצאהלען.

— איך וועל אייך דערפאר געבען 5000 זל. טויזענד זלאטעס גיב איך אייך שוין איצט און 4000 זל. וועל איך אייך צוגעבען, ווען איהר וועט מיר ברענגען די דאקומענטען, איהר דארפט נישט וויסען ווער איך בין, וואס פארא דאקומענטען דאס זענען און צו וואס איך דארף דאס. מיר וועלען זיך מארגען טרעפען אין אנשטאטס אלעי און דעם ענין אינגאנצען ליקווידירען. כ'האב נישט געגלויבט מיינע אויגען, דער יאלד האט ארויסגעצויגען א טייסטער מיט געלד, מיר געגעבען צעהן קנאקעדיגע הונדערטעס און אין א פאק שליסלען און מיר דערביי גענוי איבערגעגעבען, וואו איך האב צו געהען.

— איך בין געגאנגען און אדורכגעפיהרט די ארבייט. די דאקומענטען האב איך שוין געהאט אין טאש.

— אבער דו האסט מיר עפעס פערגעסען צוצוגעבען, האט זיך דזשעק אנגערופען.

— גארנישט, איך האב גארנישט פערגעסען, איך האב דיר אלץ דערצעהלט.

— נו, אז דער „יאלד" האט דיך. אויך געהייסען אפרוימען פון וועג דעם ערפינדער פון די דאזיגע דאקומענטען.

— דו מיינסט אויך, אז איך האב דאס געטון. איך שווער דיר ביי מיין מאמען, אז נישט.

דזשעק איז געווארען איבערראשט. ער האט געגלויבט דעם „תליון".

— אבער אין דערזעלבער נאכט, ווען די דאקומענטען זענען גע'גנב'עט געווארען, איז דאך דערשאסען געווארען דער ערפינדער, אינזשעניער הענריק הערץ, האט דזשעק אויסגעשריגען.

— דאס איז דאך די גאנצע מעשה. איך אליין קען אויך נישט פערשטעהן, אבער איך האב נאר ארויסגע'גנב'עט די דאקומענטען, צו דער נאסער ארבייט האב איך נישט געהאט קיין שום שייכות.

— נו, דערצעהל, ווייטער, האט דזשעק בייגיריג געזאגט.

— אז איך האב שוין געהאט דאס פעקעל אין טאש און די פאר גילדען אין דער צווייטער, האב איך גענומען מאניען, איך זאג דיר דזשעק, א נקבה, וועלכע דו האסט נאך אין דיין לעבען נישט געזעהן. איך בין מיט איהר געגאנגען צום „ווארשעווער יאס". איך בין געווען אויפגערוימט און פרעהליך, אזא לייכטע ארבייט און אזוי פיל געלד, איך האב געוואלט שטעלען א קאליקע פאר אלע „פרויבד", אבער מאניע האט נישט געלאזען.

ביי דער גרעסטער פערוואונדערונג פון דזשעק'ן האט דער „תליון" ווייטער דערצעהלט די גאנצע סצענע אין שענק, בעת דער שאפער איז אריינגעקומען און אוועקגעפיהרט מאניען צו זיך אהין, וועגען דעם, אז מאניע האט דעמאלט איהם צוגענומען די דאקומענטען, וועלכע ער האט געהאט גע'גנב'עט.

— און אז דער יאלד איז געקומען אפנעהמען די דאקומענטען, וואס האסט דו איהם געזאגט ?

— הער דזשעק, א בראך זאל דאס טרעפען, אויב איך פערשטעה, וואס דא איז פארגעקומען. יעדען טאג בין איך געגאנגען אויף אנשטאטס אלעי, כדי מיך צו טרעפען מיט דעם, וואס האט בעשטעלט די ארבייט, אבער יענער איז נישט געקומען, ביז היינט נישט געקומען.

— דזשעקס בייגיריגקייט איז אלץ געוואקסען, ער האט זיך אנגערופען.

— איז דאך נישט אנדערש, ווי דיין מאניע האט דעם „יאלד" אנגעשטעקט די דאקומענטען און פאר זיך גענומען דאס רעשט 4000 זלאטעס.

— דאס נישט, איך קען מאניען, זי וואלט דאס קיינמאל נישט געטון, האט זיך דער „תליון" געקלאפט אין הארץ אריין.

דזשעק האט זיך פערטראכט. פלוצלונג האט ער א פרעג געטון דעם „תליון":

— דו ווייסט ווער מ'האט היינטיגע נאכט קאלט געמאכט ביי דעם מיליאנער גוטמאן אין הויז ?

— ניין, איך וויים נאר דאס, וואס ראובן ביק האט מיר געלייענט אין די צייטונגען.

— און די פאטאגראפיע פון דעם גע'הרג'עטען האסט דו געזעהן ?

— יא, איך האב זי געזעהן אין א פויליש בלאט.

— נו, איז דאס נישט דערזעלבער „יאלד", וואס האט דעמאלט ביי דיר בעשטעלט די ארבייט ?

— ניין, איך האב אויך אזוי געמיינט, אבער דאס איז נישט דערזעלבער.

— זאג מיר נאך עפעס דזשעק, צי האט נישט אימיצער פון אונזערע מענשען אין דער זעלבער נאכט, וואס דו האסט גע'גנב'עט די דאקומענטען, קאלט געמאכט דעם אינזשעניער הענריק הערץ ?

— איך האב שוין געזוכט, געפארשט און געפרעגט, איך קען שווערען, אז דאס האט פון אונזערע מענשען קיינער נישט געטון.

— זעהסטו, דאס איז אינטערעסאנט, ס'ווערט ששעקאווע, עפעס איז דאך געשעהען. נו, זאג מיר איין זאך, ווי אזוי האסט דו געפונען מאניען.

דער תליון האט שוין נישט געוואוסט פון קיין אפהאלט. ער האט שוין כסדר דערצעהלט וועגען דעם ווי ער איז געגאנגען צו דער גראבער רחמה, ביי וועמען ער האט געהאט מאניען צוגענומען און ווי אזוי ער איז ביי איהר דערגאנגען, אז מאניע איז אלס קליין קינד צוגע'גנב'עט געווארען דורך א באנדע ציגיינער און שפעטער האט דאס קינד רחמה צוריקגעקויפט און זי ערצויגען אלס „נקבה" פאר זיך.

— אזוי ארום, האט דער „תליון" פערענדיגט בין איך דערגאנגען, אז מאניע איז א שוועסטער פון דעמזעלבען שאפער, וואס האט מאניען פון מיר אוועקגערויבט און אזוי־ארום בין איך געקומען צו מאניען, ווילענדיג זי דערהרג'ענען.

(המשך קומט).

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושאנן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאלסט נאר קומען און ביורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף
פיעטריקאווער 17, לינקע אפיציגע פארטער, טעל. 124-95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילנע, קארנע, האנדעלס, אפעלאציעס, אדוואקאטור, קלויפען, ואבעזופיקשענים אויף אלע שטעט אין פוילען, ווענען דירות אין אוטשענד ראזיעמסטי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזעס און ואבעזופיקשענים ווערען בין מיר ערלעדיגט גם במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

שרייט ווידער 25.000 זל. אויף № 49,992

ווי שטענדיג איז דאס גרעסטע געווינס פון לאדז אין 6-טען ציהונגס-טאג פון דער 5-טער קלאס פון דער 22-טער מלוכה-לאטעריע
געפאלען אין אונזער גליקליכסטער קאלעקטור

E. LICHTENSTEIN לאדז, פיעטריקאווער 11/72

22-טע מלוכה-לאטעריע
5-טע קלאס — 6-טער טאג

Po 25.000 zł. na nr.: 49992 104735.
20,000 zł. na nr.: 59331.
10.000 zł. na nr. 75610.
Po 5.000 zł. na nr.: 10709 22215.
Po 3.000 zł. na nr.: 43251 81241 107576 125698 170433 172215 182427.

Po 2,000 zł. na nr.: 16199 16815 25165 26388 39934 40917 46816 50895 55294 59736 61802 72919 92731 99999 100214 147201 161268 172957 178363 190411.

Po 1.000 zł. na nr. 12799 19692 20405 23591 25275 28510 28783 40512 52002 53815 60508 69992 69714 75266 78203 82951 86337 100416 111879 111930 113434 116991 120221 135617 136307 149364 172810 179266 183826 185863 186776 187764 190475 196106 198348 198609 201237

Po 500 zł. na nr.: 1885 1955 3032 3865 5270 6211 11206 11319 12230 14070 14116 14435 15358 16057 16637 19841 20690 26251 30068 31443 31643 32875 35589 35695 38978 39230 40619 43055 44327 45133 45185 48989 49990 50536 51016 52058 54380 54761 55357 59747 60200 60724 62342 63071 64725 65419 65816 66133 70285 74148 77049 77581 79405 79634 80410 81052 84357 84463 85066 8522 86743 88432 90949 91089 92119 92818 96153 98398 99713 100586 101811 106457 107410 108301 112804 113601 113999 114919 115726 116022 116163 116636 120072 124688 124773 124864 125037 128517 129102 130804 132365 132408 136706 143706 146009 146625 147322 152162 152941 154962 158757 161123 161661 162247 163794 163894 163897 167551 171239 171535 172987 173225 177004 177377 178814 180715 182055 183988 184738 188623 191608 191613 196152 197376 197695 197943 200101 200272 200395 200912 203688 208958 209338.

Po 250 zł. wygrały numery następujące:

17 132 48 72 247 82 381 474 77 517 51 623 31 54 841 97 1003 134 67 93 205 98 351 549 607 45 704 83 86 802 939 46 2187 274 341 595 821 940 76 3041 61 101 30 263 76 80 305 417 605 803 15 932 37 4049 82 139 52 203 33 416 42 606 747 861 65 981 5013 58 220 99 336 459 757 941 56 6088 270 364 72 447 61 541 630 61 77 828 941 68 7115 43 275 306 64 428 88 556 603 28 783 872 92 963 8089 101 5 72 290 337 71 78 727 933 9053 189 265 300 70 458 512 64 65 82 87 600 18 76 752 90 91 804 13 18 987.

10005 30 38 151 91 262 87 321 31 46 93 492 552 96 81 971 11021 60 105 497 577 647 729 865 12017 217 85 335 432 500 21 532 763 809 948 63 13162 239 347 468 716 62 14002 103 12 209 17 44 398 415 16 76 82 629 44 57 744 852 87 931 15198 391 428 90 511 38 616 69 727 41 79 16042 234 315 39 54 523 27 618 30 733 71 806 25 17001 9 11 21 34 242 74 307 75 462 74 85 89 90 550 605 67 773 835 80 86 940 18064 97 257 400 17 85 520 42 67 729 841 957 19007 155 265 95 451 52 506 24 35 38 71 70 77 960 57.

20012 293 317 85 87 482 524 620 702 869 99 21075 158 211 39 343 539 705 817 24 945 22024 39 69 143 223 367 433 79 97 569 652 75 728 75 827 43 51 54 32097 108 50 87 217 357 425 53 68 70 619 50 877 918 31 24025 251 302 60 401 80 607 53 89 717 76 991 25042 87 219 343 70 74 434 619 725 84 836 47 26006 52 207 40 410 64 270 48 86 440 532 64 616 34 35 46 704 61 94 28099 126 297 315 414 608 13 42 52 835 29146 424 71 91 556 79 812 89

30154 87 305 85 450 571 625 51 60 89 790 804 59 91 930 98 31057 399 484 641 876 93 902 32049 218 36 42 78 327 77 60 448 555 96 669 782 815 73 920 33257 83 84 393 490 587 785 955 34067 72 152 229 97 486 558 729 90 849 70 35126 70 446 705 873 75 36098 125 227 51 380 94 457 67 571 76 621 827 88 37134 71 219 68 405 45 98 602 17 896 963 83 38414 32 84 589 606 79 83 84 87 777 940 39012 43 87 132 40 206 37 78 366 567 734 46 859 75 937 40 76.

40011 193 202 471 591 615 29 788 801 31 42 918 25 64 88 41219 27 68 324 59 517 43 68 71 748 91 42035 85 132 52 256 346 420 86 670 79 723 859 924 73 87 34052 184 229 33 308 499 574 820 934 51 44160 250 77 78 426 590 674 90 740 963 45058 285 355 57 98 513 61 684 723 68 876 99 940 66 46006 41 107 268 365 492 508 628 69 74 94 775 849 64 999 47055 83 254 74 431 578 645 58 702 61 82 806 16 48103 31 267 336 492 557 831 49105 14 297 300 32 33 86 417 678 90 96 782 833 80.

50018 200 63 97 383 466 78 519 623 40 41 67 941 51196 272 82 85 368 91 99 415 566 600 755 68 80 914 64 92 52098 148 206 11 97 322 78 434 88 511 626 62 734 53044 57 64 123 88 569 641 765 820 68 910 61 54091 332 444 556 87 608 79 796 813 443 46 64 82 55052 73 210 327 79 446 543 672 79 94 812 65 93 96 56039 48 141 255 301 78 741 815 26 905 12 34 82 84 57043 233 49 80 402 6 93 576 716 820 914 58068 69 80 98 116 322 29 56 65 67 450 651 72 21 40 814 80 59109 209 337 82 525 99 608 25 61 76 77 825 68 86 915 82.

60157 253 457 541 617 49 56 884 988 96 61063 107 84 203 52 61 333 430 546 607 64 732 838 944 62001 45 107 38 83 235 99 336 562 95 716 88 851 61 92 953 63 63002 11 109 35 64 252 69 78 353 421 517 49 564 714 85 878 64091 165 241 49 316 515 634 77 819 25 80 908 18 65 050 105 7 205 83 345 514 44 70 609 9 37 49 700 62 64 78 66129 48 215 332 526 94 95 746 835 74 83 84 912 67006 64 82 119 25 30 53 54 213 47 346 74 525 608 16 48 70 72 701 33 81 823 68 93 127 45 68 217 54 440 56 582 615 19 938 76 69077 148 337 46 93 544 49 805 33 93.

70031 36 119 40 283 76 406 511 49 651 754 71003 108 233 327 50 82 542 48 67 79 671 707 811 37 99 918 72105 52 86 200 343 62 457 81 564 67 87 795 906 73072 92 160 421 576 600 768 872 903 74012 358 95 778 816 30 33 75 907 75042 115 31 275 469 518 33 36 611 21 39 777 839 902 16 36 76009 45 78 107 306 18 30 761 804 26 87 909 18 77060 373 76 99 450 87 600 774 876 94 928 69 78110 77 339 436 93 521 72 78 731 828 68 952 79015 165 424 80 536 648 818 976 84.

80011 127 79 316 64 92 518 729 87 88 96 816 903 51 81121 38 201 40 44 75 94 329 38 482 86 94 542 80 922 82123 20 766 456 553 63 737 941 64 83059 182 215 48 57 325 64 73 417 524 76 694 84019 59 78 158 889 914 19 612 41 737 868 93 941 7 85021 181 346 820 453 61 533 70 779 86312 78 413 585 783 873 913 37 87010 34 125 77 339 440 51 529 614 720 50 845 47 955 88094 115 64 252 400 48 552 86 654 75 82 962 89023 141 221 88 327 31 414 42 561 97 687 69 719 71 89 847 60 79.

90020 54 163 232 53 59 98 337 81 415 66 73 523 83 652 77 88 720 83 842 978 95 91005 11 268 488 549 613 794 99 962 83 92108 227 346 421 44 556 693 790 816 93 964 92 93062 83 360 401 14 80 524 659 719 50 56 98 818 20 94154 62 72 95 243 320 482 559 622 43 54 95107 81 278 302 13 557 690 96000 28 83 194 334 576 645 70 760 75 863 914 73 97138 304 25 412 551 66 711 83 97 976 98227 574 626 49 759 854 97 99093 183 225 91 310 26 77 403 595 651 812 963 84 96.

100054 224 35 95 596 789 834 953 101003 42 49 226 398 433 70 609 39 766 97 10202 29 77 96 198 202 318 67 75 410 591 622 761 882 85 907 60 64 73 103393 490 514 24 78 336 94 104199 247 50 90 370 427 780 814 39 72 910 77 105134 40 62 98 250 316 478 505 85 643 51 53 763 84 805 41 65 83 106045 53 62 87 94 169 73 294 315 477 510 86 94 99 675 853 70 939 107024 32 43 350 500 17 25 99 643 750 57 829 70 89 918 38 108121 93 200 99 527 49 77 821 907 109129 238 60 314 30 523 646 52 830 961.

110146 47 80 341 567 755 84 900 91 111171 349 72 512 610 58 95 705 80 854 965 112139 49 94 243 94 336 425 95 619 59 711 14 29 854 902 99 113036 301 499 588 98 622 23 720 984 114022 24 165 88 317 70 400 520 54 89 665 767 896 908 44 65 115052 105 26 50 204 87 325 438 97 591 96 683 89 701 830 94 934 95 116138 214 422 29 530 673 714 117084 260 367 507 25 31 50 785 734 904 7 29 44 118035 91 97 131 217 77 424 571 614 20 716 17 60 62 84 858 941 119118 26 73 208 49 306 98 497 551 632 35 921.

120026 62 117 86 347 65 413 19 684 95 825 121045 97 184 201 28 91 305 27 517 37 82 611 46 741 804 917 122266 98 340 576 716 831 92 959 63 123030 73 249 91 309 36 43 84 481 524 59 634 839 56 124059 110 37 38 227 63 67 440 567 670 79 845 93 983 125053 58 203 480 706 34 96 126053 58 64 196 209 26 96 447 571 730 829 920 127011 64 75 336 64 532 41 642 759 821 31 128074 84 170 509 11 26 29 69 651 52 751 97 824 939 129017 76 108 75 214 92 337 422 511 26 61 72 686 724 808 52 96 961 65.

130090 391 400 48 96 89 520 768 94 825 79 901 2 61 131012 23 81 124 242 58 72 392 578 616 64 721 67 73 956 132000 087 109 20 64 316 20 455 510 58 644 741 896 936 92 133034 51 106 18 278 362 455 525 97 627 43 791 930 34 41 51 63 134024 56 83 91 235 53 65 70 327 97 645 702 31 809 910 83 135058 97 111 354 92 661 136042 69 94 219 27 52 509 69 630 34 40 773 809 905 14 137074 108 306 697 717 89 812 92 138082 206 54 300 38 417 48 85 529 60 708 91 813 56 92 998 139095 277 330 487 94 505 30 61 63 965.

140012 65 84 117 25 78 204 35 373 404 24 71 548 666 78 729 53 812 76 943 79 87 141071 123 56 94 306 32 419 53 99 744 92 819 902 26 40 142125 283 335 52 451 538 85 623 68 702 847 913 39 143054 105 79 202 35 208 39 43 450 560 702 20 864 941 144039 85 202 415 868 71 882 145094 104 40 41 82 229 60 340 424 452 98 764 870 932 42 146265 355 75 444 529 33 635 85 743 82 840 147078 173 208 60 87 316 19 454 97 588 766 861 903 46 148028 67 81 89 212 91 421 22 29 695 40 715 18 37 844 72 919 21 32 78 149041 95 125 39 205 25 51 373 37 43 66 646 58 740 53 92 857.

150074 100 37 64 222 80 89 400 59 672 940 151003 14 81 103 246 363 776 90 878 90 903 31 152434 504 32 74 642 91 704 42 54 871 951 94 153208 335 461 90 667 860 154062 144 85 313 22 61 460 501 66 677 735 61 89 907 44 89 155067 147 96 339 428 98 721 55 65 834 934 78 156059 65 121 239 351 71 437 69 514 698 820 60 566 157031 350 447 53 517 672 706 69 866 158073 136 233 87 99 308 507 69 797 836 159 106 36 227 50 66 311 25 855.

160057 108 21 210 66 313 47 92 418 557 60 90 750 59 849 911 161126 74 266 742 71 82 874 75 162033 63 198 219 32 78 81 306 87 538 70 602 49 58 59 751 78 872 934 42 91 163030 35 111 96 262 76 480 528 59 601 25 762 842 925 93 164215 91 328 405 88 569 625 87 744 94 837 969 165007 20 33 155 304 6 441 54 572 764 80 828 54 995 166019 68 181 229 35 81 417 500 632 33 54 62 754 83 808 58 912 20 40 167349 95 457 501 33 620 716 17 39 43 69 98 973 168071 515 609 41 718 878 169100 10 24 201 26 46 337 85 476 515 63 623 42 55 70 741 99 859.

170034 52 59 68 77 176 88 221 353 430 607 68 824 29 961 171264 414 529 68 74 609 49 972 172067 124 317 97 757 890 920 173125 252 418 70 512 651 778 174067 193 242 92 391 99 499 538 57 439 825 27 30 33 38 969 175098 132 360 430 98 691 711 829 903 56 176018 62 99 237 325 48 95 407 527 652 60 822 177004 264 377 587 718 777 810 76 902 03 178151 215 62 94 317 57 89 574 638 40 53 757 77 90 91 814 99 962 82 179164 230 66 99 394 462 543 692 727 819.

180132 91 255 325 72 481 92 530 65 617 719 67 181042 48 367 80 403 15 63 559 86 618 51 701 909 10 34 63 182036 55 125 54 67 329 55 479 94 502 29 54 93 716 808 17 916 40 51 71 183028 56 105 274 87 468 557 698 710 29 74 184000 118 209 51 93 99 335 476 888 941 73 185059 274 464 674 85 719 90 816276 341 777 98 832 68 90 187236 86 300 68 740 54 860 947 188056 145 208 90 573 96 632 62 83 773 807 983 189052 67 188 234 327 433 505 24 648 60 98 713 21 841 58 63 67 80.

190057 240 84 316 28 425 563 603 16 97 706 92 809 23 41 191176 211 69 94 302 42 416 69 579 89 625 80 90 750 51 949 192004 113 54 93 264 461 64 520 67 605 43 751 59 833 903 12 17 193086 151 91 324 43 56 442 508 49 646 52 58 67 84 789 849 923 194013 39 163 350 471 [illegible] 701 83 836 909 45 69 195085 97 131 271 384 548 59 632 96 864 85 196236 70 86 392 470 566 92 669 710 39 804 197030 512 604 12 757 75 860 904 40 198006 44 71 85 140 90 283 304 433 86 764 806 71 82 912 72 199006 23 87 131 71 229 468 393 841 948 66

200115 61 245 412 16 44 546 862 67 73 932 96 201138 204 96 331 85 580 792 845 937 92 202033 114 59 299 359 469 516 881 973 203078 127 265 395 468 562 693 807 59 204039 156 217 29 65 374 530 43 695 720 964 75 205078 141 218 24 77 820 76 206052 160 288 487 97 803 58 98 980 88 207263 552 59 73 665 81 700 51 87 97 208046 118 28 279 341 401 780 93 871 81 950 66 79 209081 242 474 76 517 30 876 84.

זמן חירותנו.

אין די טעג פון אונזער גרויסען פסח הערשט אומעטום א שטארקע פרייד. מיט פערגניגען פערזאמעלט זיך די גאנצע פאמיליע ביי די סדרים און מען לויבט כסדר דעם גוטען טעם און דעם פיינעם געשמאק פון די מאכלים. די בעל־הביתטע ווייס אבער, אז איהר שטארקען ער־פאלג מיט דער קאך־קונסט האט זי הויפטזעכליך צו פערדאנקען צערעס. צערעס, דאס 100%־טיגע ריינע פלאנצען־פעטס איז גאראנ־טירט כשר לחג הפסח און אהן דעם פעטס קאן זיך קיין שום כשר'ע קיך נישט בעגעהן, עס פערפיינערט דעם געשמאק און די נאהרהאפטיגקייט פון אלע מאכלים און זענען גלייך לייכט צום פער־דייען פאר יונג און אלט.

צ ע ר ע ס

איז א 100%־טיג ריינער פלאנצען־פעטס.

צו די ה"ה גנבים און פאסערס!

ווען דעם איינברוך דאנערשטאג, ד. 12/3 1931 אויף אגראדאווא 9, וואו מען האט ארויס־גענומען א גרעסערע סומע ווינטער־טריקא־וועש (פ. הירשבערג און ווילטשינסקי מיט רויטע צעטלען) ביטע זיך צו פערשטענדיגען טעלעפאניש נומער 13238, ווי איך וויל צאהלען דעם גאנצען ווערט פון די סחורה. דיסקרעציע געזיכערט. מ'קען אויך צו וויסען געבען צו פאלקע, פולנאצנא 4.

א פעהיג
יונגער

פון אנשטענדיגע עלטערן, קען זיך מעלדען אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג.

יעדער איינציגער
האט זיך אי־בערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה־מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע רייזע ן
א. ווילצמאן
שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00=191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Doktór KLINGER

ספעציאל־ארצט פאר וועגער שע, הויט־ און האר־קראנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אווענד און פון 1—2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62"

Dr. med. H. KRAUSKOPF

אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
וואוינט יעצט
זגערזשער, 15 טעל. 113=47.
נעהמט אן פון 4 ביז 7 אווענד.

DR. MED.
L. Pikielny

אוראלאג
ספעציאל־ארצט פאר נירן, בלאז און אורין־קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12—1 און פון 7— 4 אווענד.

קינא־טעאטער ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

מעכטיגע דראמע פול מיט פאעזיע און ראמאנטיזם. קאמף וועגען דאזיין און זארג וועגען קינד, אט דאס איז דער יסוד פון פילם א.ג.

„שונאים"

אין די הויפטראלן: אין די הויפטראלן:

LILJANA GISH i ROLPH FARBES

נעקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום־טוב—12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

קלאנג־פילם־טעאטער „MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג!
מעכטיגער קלאנג־פילם!

„POGANIN"

אין דער הויפטראלע
Ramon Novarro

אויסערדעם: "קלאנג־צוגאבע און לאנד־אקטואליטעטען.

אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום טוב 3.30 נ"מ

מעבעל
ניי־ערעפענטער מעבעל־מאגאזין
CH. GLIKSZTAJN
פיעטריקאווער 45 (זיעלאנא 1)

עמפעהלט אין גרויסען אויסוואהל מאדערנע מ ע ב ע ל, גאנצע איינריכטונגען, ווי אויך איינצעל־געגענשטענדע פון אייגענער אויסארבייטונג אויף גוטע בעדינגונגען און לאנגיעהריגער גאראנטיע. 1714

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

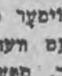

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל־בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער־קאן און עס פאלט אריין אין דעם בוים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל גוטע הייל־באנדאזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בע־האנדלונג און פון דייטשן פראפעסאר

דאקטאר בראכ רעחונג בעזונטונג'ע זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערס לייזונגען מיט הייל־באנדאזשען און אפעראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאט־פוס ספעציעלע אנלייגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגען פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונ־בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי־טעטס־פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מא־רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויף אן טערזיכערונג פון דער קראנקען־קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין עפענטליכע דאנקבארקייט דעם ה' די־רעקטאר י. ראפאפארט, ארטאפעד, וואו געהאט אין לאדז וואלטשאנ־סקא 10, פאר אפרעטעוען מיך פון מיין צווייטע שווערע רופטור־קראנקהייט. דער פערלעגטער בעגראבט פון זיין סטטערע פערוויי מיך איצט פון רופטור־ווערקונג. דער ה' דירעקטאר האט נישט אפגעלאזט זיינע העכר פילע דא־מאלס, ווען אלע האבען שוין געצוויפעלט אין מיין לעבען און פאר די דא־זיגע איבערגעגעבענהייט דאנק איך איהם הארציג.

Boruch Mallerman.

„SANATO"
ווערבנעריז כירורגישע קליניק
אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1־טע און 2־טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2־טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען
200 זל.

אויגען־אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס־שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. סאנשאר
עמפפאנגס־שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

DR. MED.
A. SZPRYNGIER

אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
נעמט אן אין דער לעטשניצע „צענטראלנא"
פיעטריקאווער 62 פון 3—4 נאכמיטאג
און אין דער היים
קילינסקיעגא 30, טעל. 222-27
פון 5—7 נאכמ.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמ.
ב ע ז ו נ ד ע ר ע ר ווארטע־זאל פאר פרויען.

וויכטיג פאר א
דאמען־שניידער

עס איז דא איבערצוגעבען א פראנט־פענסטער, פאר־טער מיט איינריכטונג אויף זעהר גוטע בעדינגונגען ביי פאוולאווסקי, ראקיטשינסקא 22.

אונטער־
מאשינער

און אנפרעסערס פון דער דאמען־קאנפעקציע קענען זיך מעלדען קאמיענא 1 ביי שלאמאוויטש.

א געוועלב
איז איבערצוגעבען
אויף מצות
צו ערפאהרען
נארוטאוויטשא 40
אין דער צוקערניע.

DR. MED.
Haltrecht

ספעצ. ארצט פאר הויט און געשלעכטס־קראנקה., נעמט א פון 8 10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 6 ביז 9 אווענד. זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
נעמט אן אין לעטשניצע „סאניטאס" ציגעל־גאס 29
פון 2 ביז 3 נאכמ.

Dr. med. D.
Wajskopf

פיעטריקאווער 104 B
טעל. 114 82
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציאליסט פאר מאגען, קישקעס און לעבער, רענטגען. אויפנאהמס־שעה'ן פון 4 — 7 נאכמ.

א שטריקער

אויף 16־ער שליטען צו רענדער ווערט פון זא־פארט געזוכט.
מיכאלאוויטש,
וואכאדניא 50. 1759

א געשעפטס־לאקאל
בעשטעהענד פון א געוועלב מיט א שטוב ציגעל־גאס 38, פארטער, אין הויף, איז פרעי־ווירדיג צו פערמיטען. מ'קען אויך אבגעבען ווערען אויף א וואוינונג, צו ערפאהרען ביים וועכטער. 1771

ס'ווערט געזוכט א
אונטערמאשינער

אויספרעסער, האנדנייער צו מענער מאגאזין 1־טע סארט, ביי קנאבעל, אלעקסאנדראווסקא 10

עס ווערט געזוכט
א טרייב־מאשין
און א שפול־מאשין
צו זייד, אין גוטען צו־שטאנד. — צו ערפאהרען
קילינסקיעגא 44
ביי לעווין. 1784

---

3 צימער
און קוך

מיט בעקוועהמליכקייטען איז פון זאפארט צו פער־מיטען. נאווא־צעגלנ. 22 דירעקט פון ווירט.

Dr.
HELLER

ספעציאליסט פאר הויט־ וועגערישע קראנקהייטען און מענער־שוועכע.
נאווראט 2 טעל. 79-89
נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4—8 אווענד. פאר פרויען ספעציעל פון 4—5 נאכמיט
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען!

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ער"ב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60— 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . . 18— 8
פאר א מיליטער־שורה: דער טעקסט 50 פראצ. טייערע. אויסל. 100 פראצ. טייערע. טעלעפאנען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kac[...]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.